

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ EĞİTİM BAKANLIĞI
AZERBAYCAN DEVLET İKTİSAT ÜNİVERSİTESİ
TÜRK DÜNYASI İŞLETME FAKÜLTESİ
TURİZM VE OTELCİLİK

LİSANS BİTİRME TEZİ

“Made in Azerbaijan” Agroturizm

Hazırlayan

Sevinc İrzayeva

1417.03010

BAKÜ-2018

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ EĞİTİM BAKANLIĞI
AZERBAYCAN DEVLET İKTİSAT ÜNİVERSİTESİ
TÜRK DÜNYASI İŞLETME FAKÜLTESİ
TURİZM VE OTELCİLİK

LİSANS BİTİRME TEZİ

“MADE IN AZERBAIJAN” AGROTURİZM

Hazırlayan

Sevinc İRZAYEVA

1417.03010

Danışman

Dr. Şahin EKBEROV

BAKÜ-2018

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD UNİVERSİTETİ

Kafedra “İqtisadiyyat və İşlətmə

TƏSDİQ EDİRƏM

“ ___ ” _____ 2018

BURAXILIŞ İŞİ ÜZRƏ VERİLMİŞ TAPŞIRIQ

“Türk Dünyası İşlətmə” fakültəsinin Turizm və Otelçilik (Turizm və Otelçilik) ixtisası üzrə

təhsil alan tələbəsi

Sevinc İrzayeva İlqar qızı

(adı, soyadı, atasının adı)

Diplom işinin rəhbəri

Dr. Şahin Əkbərov Şükür oğlu

(adı, soyadı, atasının adı, elmi adı və dərəcəsi)

1. İşin mövzusu “MADE IN AZERBAIJAN” AGROTURİZM

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti tərəfindən təsdiqlənsin

“ _____ ” _____ 2018 il

No

2. Tələbənin sona yetirdiyi işin kafedraya təhvil müddəti: 8 ay

3. İşin məzmunu və həcmi (izahı, hesabı və eksperimental hissəsi, yeni təhlilə ehtiyacı olan müəssisələr) Özet, Giriş, Birinci bölüm, İkinci bölüm, Üçüncü bölüm, Sonuç, Kaynakça, Ek 1

4. Buraxılış işi üçün lazımi materiallar

Eshun G, Tettey C, (2014), Agrotourism Development in Ghana: A Study of its Prospects and Challenges at Adjeikrom Cocoa Tour Facility, Bulletin of Geography, Socio-economic Series No. 25; 81–99

Figueiredo Elisabete, (2014), Host–guest relationships in rural tourism, Article in Anatolia 24(3), 267-380

George H, Rilla E, (2005), Agritourism Enterp-rises on Your Farm or Ranch: Where to Start, University of California, Division of Agriculture and Natural Resources University of California, 8334.

Gopal R, Varma S, Gopinathan R, (2008), Rural tourism development: constraints and possibilities with a special reference to agritourism. Malegaon Village, Taluka Baramati, District Pune, Maharashtra, Conference On Tourism in India – Challenges Ahead, 15-17 May, Irmak.

Soykan, F. (2000), Kırsal Turizm ve Avrupa’da Kazanılan Deneyim, Anatolia: J. Tour. Res., 11 (March- June): 21-33.

Şerefəoğlu C. (2012), Kırsal Turizmin Türk Turizm Politikasındaki Yeri ve Önemi, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Uzmanlık Tezi, Ankara.

5. Qrafik materiallarının siyahısı dəqiq göstəricilərlə (vacib cədvəl, çertyojlar, yaxud qrafiklər, nümunələr və s.) 1 tablo, 3 resim

6. Buraxılış işi üzrə məsləhətçinin soyadı, adı, atasının adı, elmi adı və dərəcəsi (diplom işinin ona aid olan hissəsini göstərməklə)

Dr. Nurhodja Akbulayev Nazirhodja

7. Buraxılış işinin təqdimi üzrə təqvim planı:

Sıra No	İşin hissələrinin adı	Qurtarma faizi (yerinə yetirilmə)	İşin yerinə yetirilməsi müddəti	
			plan üzrə	faktiki

1. Bölüm (Ekim 2017 – Ocak 2018)
2. Bölüm (Şubat 2018 – Nisan 2018)
3. Bölüm (Mayıs 2018)
4. Bölüm (Mayıs 2018)

Buraxılış işinin rəhbəri _____

imza

Məsləhətçi _____

imza

Tapşırığı imza üçün qəbul etdim _____

(tələbənin imzası)

Tapşırığın qaytarılması tarixi “ _____ ” _____ **2018-ci il**

Qeyd 1. Buraxılış işi üzrə verilmiş tapşırıq 2 nüsxədən ibarətdir. Nüsxənin biri tələbəyə verilir, ikincisi kafedrada qalır.

2. Hazırlanmış buraxılış işini tapşırıqla birlikdə tələbə DAK təqdim edir.

BURAXILIŞ İŞİNİN PLANI

TUTANAK

ÖZET

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ

RESİMLER LİSTESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

AGROTURİZM - LİTERATÜR İNCELEMESİ

1.1.AGROTURİZM TANIMI VE ÖZELLİKLERİ

1.2.AGROTURİZMİN YARARLARI

1.3.AGROTURİZM İLE İLGİLİ TURİZM TÜRLERİ

İKİNCİ BÖLÜM

DÜNYADA AGROTURİZM

2.1. AVRUPADA AGROTURİZM

2.2. PAKİSTAN.

2.3 HİNDİSTAN

2.4. TAYLAND

2.5. TAZMANYA

2.6. KANADA

2.7. ABD

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AZERBAYCAN`DA AGROTURİZM POTANSİYELİ VE
PROBLEMLERİ

3.1. METODOLOJİ

3.2 AZERBAYCAN`DA AGROTURİZME GENEL BAKIŞ

3.3 AZERBAYCAN`DA AGROTURİZM ALANINDA YAPILAN
FAALİYETLER

SONUÇ VE ÖNERİLER

KAYNAKÇA

EKLER

ÖZET

Turizm sektörünün gelişmesi sonucunda, her yıl turizm için seyahat edenlerin sayısı artıyor. Bu durum, uluslararası politik durumun iyileştirilmesi, ekonominin sürekli gelişimi ve insanların hafta sonu gezilerini zor işlerinden sonra farklı bir çevrede geçirme eğilimine yansımaktadır. Günümüzde dünyadaki birçok insan tatillerini doğayla baş başa kalabilecekleri şekilde tercih ediyor. Bu bakımdan agroturizm güncel turizm çeşiti olarak, gelişmektedir. Agroturizmi diğer turizm türlerinden ayıran avantajlardan biri de düşük maliyetli olmasıdır.

Azerbaycan'da, kültürel ve tarihi geleneklerle zengin, birçok turizm türünün gelişmesi için büyük potansiyel mevcuttur. Aynı zamanda ülkede iklim ve peyzaj özelliklerinin çeşitliliği söz konusudur. Tüm bu faktörler birlikte tarım (agro) turizmi için ideal bölgeyi oluşturmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Azerbaycan'ın stratejik yol haritasında belirtilen "MADE IN AZERBAIJAN" markasının yaratılması hususu doğrultusunda Azerbaycan agroturizm potansiyelini belirlemek ve diğer ülkelerin tecrübesinden faydalanarak agroturizmde Azerbaycan markasının oluşturulması imkanlarını ortaya koymaktır. Söz konusu yol haritasında "Made In Azerbaijan" anlayışına ayrılan dikkat, aynı zamanda sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasında turizmin rolüne devlet düzeyinde verilen önem bu çalışmanın önemini daha da artırmaktadır.

Araştırma verileri, bu alanda yazılmış kitaplar, bilimsel makaleler, internet kaynakları gibi ikincil veri kaynakları, aynı zamanda

mülakat yolu ile toplanılmış birincil verilerden oluşmaktadır. Verilerin analizinde nitel analiz yöntemlerinden olan betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır.

İÇİNDEKİLER

TUTANAK.....	i
ÖZET.....	v
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

AGROTURİZM - LİTERATÜR İNCELEMESİ

1.1.AGROTURİZM TANIMI VE ÖZELLİKLERİ.....	4
1.2.AGROTURİZMİN YARARLARI.....	10
1.3.AGROTURİZM İLE İLGİLİ TURİZM TÜRLERİ.....	12
1.3.1 Kırsal turizm.....	12
1.3.2 Ekoturizm.....	13
1.3.3 Çiftlik turizmi.....	13

İKİNCİ BÖLÜM

DÜNYADA AGROTURİZM

2.1. AVRUPADA AGROTURİZM.....	16
2.1.1 İtalya.....	19
2.1.2 Polonya.....	20
2.2. PAKİSTAN.....	23
2.3. HİNDİSTAN.....	24
2.4. TAYLAND.....	25
2.5. TAZMANİYA.....	27
2.6. KANADA.....	29
2.7. ABD.....	30

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AZERBAYCANIN AGROTURİZM POTANSİYELİ

3.1. METODOLOJİ.....	32
3.2 AZERBAYCAN`DA AGROTURİZME GENEL BAKIŞ.....	32
3.3 AZERBAYCAN`DA AGROTURİZM ALANINDA YAPILAN FAALİYETLER.....	36
3.4 AZERBAYCAN`IN AGROTURİZM ALANINDA POTANSİYELİNİN VE SORUNLARININ ÖLÇÜLMESİNE YÖNELİK BİÇİMSEL MÜLAKATIN SONUÇLARI.....	41
SONUÇ.....	59
KAYNAKÇA.....	63
EKLER.....	68

TABLÖLÄR LİSTESİ

Tablo 1. Agroturizm Faaliyetlerinin Sınıflandırılması

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Agroturizm faaliyetleri.

Şekil 2. Agroturizm faaliyetinde bulunan turist.

Şekil 3. İtalya`da Spello şehrinde çiftlik evi.

GİRİŞ

Turizm, günümüzde istihdam ve gelir yaratan en önemli sektörlerden biridir. Son zamanlarda insanlar şehirlerdeki betonlaşmış arazilerden doymuş, yeni alternatif turizm çeşitleri aramaya koyulmuşlardı. Agroturizm de sürdürülebilir alternatif turizm türleri arasında yer almaktadır. Özellikle, günümüzde gittikçe talebi artan bu turizm çeşidi istihdam için büyük fırsatlar yaratarak büyük gelirler sağlamaya başlamıştır. Agroturizm, kırsal turizm açısından turizm ve tarımın sıkı bir ilişki içinde bulunduğu sektörlerden biridir.

Agroturizmin son yıllarda dünya genelindeki hızlı gelişimi ve ülkeye katkılarında yola çıkarak hazırlanan bu araştırmanın amacı Azerbaycan'ın agroturizm alanındaki potansiyelini, sorunlarını ve imkanlarını ortaya koymaktır.

Çalışma özet, giriş, üç bölüm ve sonuçtan oluşmaktadır.

Birinci bölümde agroturizm ile ilgili literatür incelemesi yapılmıştır. Burada agroturizmin tarihi, tanımı, özellikleri ve yararları ortaya koyulmuştur.

İkinci bölümde dünyada agroturizm, dünya ülkelerinin bu alanda tecrübeleri ve agroturizmi nasıl geliştirdikleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Üçüncü bölümde Azerbaycan'ın agroturizm potansiyeli ve sorunları, ikincil ve birincil verilere dayanılarak araştırılmıştır. Birincil veriler biçimsel mülakat yöntemi ile bu alanda çalışan ve uzman kişilerden toplanmıştır.

Sonuç kısmında toplanan birincil ve ikincil verilerden yola çıkararak Azerbaycan`ın agroturizm alanındaki potansiyeli ve sorunları yorumlanarak teklifler sunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

AGROTURİZM: LİTERATÜR İNCELEMESİ

Kitle turizminin olumsuz etkileri ve turistlerin farklılık arayışları alternatif turizm türlerine talebi artırmıştır. Durumun böyle olduğunun farkına varan devletler mevcut taleplerden yararlanmak için kendi kalkınma planlarında alternatif turizm türlerine daha fazla yer vermeye başlamışlar. Küresel açıdan turizm hareketlerine bakıldığında farklı tatil deneyimlerinin talep haline dönüştüğünü görmek mümkündür. Şimdiki zamanda seyahat eden turistler tatillerinde daha aktif olmak, sağlıklarını geliştirmek, tabiatla daha fazla iç içe zaman geçirmek, daha unutulmaz, keyifli ve eşsiz deneyimler yaşamak istemektedirler. Günümüzde yaşanan gelişmeler seyahat edenlerin daha seçici, deneyimli, zevk sahibi, ve bilgili olmasına da etki yapmıştır (Figueiredo ve ark, 2014).

Dünya’da pasif turizm anlayışı giderek yerini aktif turizm türlerine vermektedir. Turistlerin talebi artık sadece izlemekle sınırlanmıyor, direk faaliyetlerin içerisinde yer almayı da istemektedirler. Turistlerin bu istekleri gerçekleştirebileceği turizm çeşitlerinden biri de agroturizmdir. Turistler konakladıkları yerlerde üretilen ürünleri tüketmekte, isterlerse çiftliklerdeki faaliyetlere katılabilmektedirler. Ziyaretçilerin çiftliklerde konaklaması ve orada yapılan faaliyetlere katılması agroturizm yani tarım turizmi olarak kabul görmektedir (Hurma ve ark, 2011).

Son yıllarda turistlerin doğaya karşı artan ilgisi ve hassasiyeti sektörlerler arasındaki ilişkiyi geliştirmiş ve sonuçta agroturizm kavramı ortaya çıkmıştır (Civelek, 2014).

Agroturizmi sözcük olarak incelediğimiz zaman Latince tarla anlamında, Yunancada ise toprak anlamında kullanıldığını görmek

mümkündür. İnsanların kendi yaşadıkları alanların dışına psikolojik ve dinlenme ihtiyaçlarını karşılamak için seyahat etmeleri ise turizm olayını oluşturur (Sznajder, 2009). Kısaca agriturizm ve ya agroturizm adlandırılan sürdürülebilir turizm çeşiti, tarım üretim faaliyetlerinin olduğu bölgelerde gerçekleştirilmektedir (Küçükaltan, 2002: 151).

1.1 AGROTURİZMİN TANIMI VE ÖZELLİKLERİ

Agroturizm 19. yüzyılın sonlarından itibaren gelişmeye başlamıştır. Agroturizmin tarihi, insanların kasabalardan ayrıldıkları ve kısa süreler boyunca akrabalarını ziyaret etmek için çiftliklere gittikleri 1800'lü yılların sonuna kadar uzanmaktadır. İnsanların 1920'lerden sonra kırsal bölgelere seyahat etmeleri daha kolay hale gelmiştir. Büyük Bühran ve II. Dünya Savaşı'nın da 1960'larda kırsal kalkınmaya yönelik ilk büyük ilgiyi doğurduğu düşünülmektedir. Örneğin, 1970'lerden itibaren, binicilik ve çiftlik hayvanat bahçeleri ve ticari çiftlik turları popüler hale gelmiştir (Hatch, 2006).

Agroturizm kavramının çeşitli tanımlamaları bulunmaktadır:

- Agroturizm eğlence ve eğitim amaçlı yürütülen aynı zamanda çiftlik ürünlerinin tanıtılmasıyla çiftliklere ek gelir sağlayan bir iştir (Hilchey, 1993).
- Agroturizm tarım kaynaklarının turistik amaçlarla sürdürülebilirlik ilkesine dayanarak kullanılmasıdır (Civelek, 2014; 15).
- Agroturizm kırsal turizmin bir parçasıdır. Çiftçiler ve ya çiftlikte yaşayan yerel topluluk tarafından tarımsal ve ya bahçe gibi yerlerde yürütülen, hayvan beslenen, bitki üretilen, geleneksel

metotların da kullanıldığı faaliyetler toplusudur(George ve Rilla, 2005; 3).

- Agroturizm tarımsal çevreyle, oradaki ürünlerle ve kırsal alanlardaki konaklamalarla bağlı alternatif turizm çeşididir (Sharpley, 1997; 9).
- Agroturizm, direk kırsal çevreyle, tarım ürünleriyle ve kırsal alanlardaki konaklamayla bağlantılı bir çiftlik evinde ve ya konaklama tesisinde geceleme, gezi, yeme-içme, çiftlikteki ürün ve el sanatlarının satılmasıyla ilişkili turizm alanıdır (Roberts ve Hall, 2003).

Tanımlara bakılan zaman bazılarının agroturizmin gerçekleştiği kırsal alanların özellikleri üzerinde durduğu, diğerlerininse seyahat yapmak isteyen insanların öncekilerden farklı turizm faaliyetleri istediklerini vurgulamaktadır. Tanımlardan yola çıktığımızda agroturizmin kompleks bir aktivite olduğu görülmektedir.

Şekil 1. Agroturizm faaliyetleri

Agroturizmde faaliyetde bulunan insanlar turizm ürününün arz ve talebini oluşturanlar olarak iki sınıfta gruplandırılır. Arz tarafını tarım bölgelerinde yaşayan insanlar oluşturmaktadır. Tatil amaçlı bölgeye gelmiş turistler, o bölgedeki insanlarla iletişim kurarak turizm faaliyetlerini gerçekleştirirler. O bölgelerde yaşayan halk aynı zamanda turizm ürününün bir parçası konumundadırlar. Agroturizmin talep tarafını ise şehirlerde yaşayan emekli, orta ve yüksek gelirli ve bu turizm alanına ilgisi olan turistler oluşturmaktadır. Bu insanların turizm olayına katılma nedenleri, günlük hayatlarından uzakta, alternatif hayat tarzını geçici bir süreliğine tatmaktır. Agroturizm, rekreasyon veya eğitim amacıyla çiftlik ortamlarına seyahat eden turistleri içeren alternatif bir turizm biçimi olarak kabul edilir ve böylece çiftçiye, çevreye ve yerel topluma ek faydalar getirir, istihdam sağlar, turistlere tarımsal yaşam tecrübesi kazandırarak, tarım ürünlerini tanıtır. Agrotourizm bu nedenle 'tarım-eğitim', 'çiftlik turizmi' ve 'çiftlik-temelli turizm' ile yakından ilişkilidir ve genellikle kırsal turizmin bir alt kümesi olarak konumlandırılır (Eshun ve Tettey, 2014).

New York Times'a göre, çoğu turistin bir öğleden sonra çiftlik standlarını ziyaret etmek, meyve toplamak ya da hayvanları beslemekle vakit geçirmelerine rağmen, bazılarının birkaç günlüğüne bir çiftlikte kalabileceği söyleniyor. Turistler çiftliğe bağlı olarak çiftlik işlerine yardım etme, bitkileri ekmekten seralara kadar uzanan işlere katkıda bulunma fırsatına sahip olabilirler (<http://www.tourismworldinternational.com>).

Agroturizmin ekonomik hedefi, tarımsal nüfus ve tarımsal üretimi turizm ile ilişkilendirmektir. Bu turizm türü kırsal bölge, insan faktörü ve gelişimi için önemli bir rol oynamaktadır. Agroturizm faaliyetlerinde,

insan kaynakları, bilgi, deneyim, yaratıcılık, yenilikçilik ve yeteneğin ilerlemesine odaklanır (Zivkovic and Lukic, 2010).

Tarım ekonominin karmaşık bir sektörü olduğundan, diğer alanlardan önemli ölçüde farklıdır ve üretim süreci de belirli özellikleriyle seçilmektedir. Bu özelliklerin tarımdaki işçi ilişkileri ve regülasyonu üzerinde önemli bir etkisi vardır (azpress.az).

1. Arazi, tarımsal üretimde bir üretim aracıdır.
2. Tarımda üretim süreci doğrudan doğal faktörlerle ilgilidir. Üretime dayalı tarımsal üretim, yasalara dayalı olarak biyolojik yasaların, bitkilerin ve hayvanların gelişimine dayanmaktadır.
3. İklim faktörleri tarımsal üretimde önemli bir rol oynamaktadır.
4. Tarımsal ürünler, biyolojik özelliklerine bağlı olarak farklı doğal iklim özelliklerine sahip bölgelerde yetiştirilir. Yer ve üretimde uzmanlaşma hususuna özel önem verilmektedir.
5. Tarımsal üretimde çalışma süresi uyuşmaz, yani farklı zamanları kapsar. Böylece, ilk çalışma tamamlandıktan sonra, üretimin doğal gelişim aşaması, nihai ürün alınana kadar başlar.
6. İşsizlik sorunu ve bunun sonucu olarak kırsal nüfusun şehre akışı, tarımdaki mevsimsel üretim nedeniyle bu alandaki temel sorunlardan biridir. Sorunun ortaya çıkmasını önlemek için, tahıl ve kümes hayvanları gibi diğer ekinlerin kullanımı için uygun olan bitkilerin (yonca, arpa, mısır vb.) Üretimi için bitki ve hayvan yetiştiriciliği kullanılabilir. Paralel üretim, işgücünün etkin kullanımı için koşullar yaratarak tarımın gelişmesi için anahtar koşullardan biri olarak kabul edilmektedir.

7. Tarımdan elde edilen ürün ve hayvancılık ürünleri, bazı endüstrilerin hammadde ihtiyaçlarını karşılayabilir ve bunlardan biri üretim sürecine katılabilir.
8. Mülkün çeşitli biçimleri ve birçok tarım biçimi bu alanın doğası gereği tarımda faaliyet göstermektedir. Devletin ekonomi politikasını tanımlamak ve çıkarlarını korumak, faaliyetlerinin yönünü ve şeklini belirlemek de önemlidir. Bütün bunlar, diğer faktörlerle birlikte, emek ilişkilerine ve düzenlemelerine özel bir yaklaşım gerektirir. Bu açıdan, tarım işletmelerinde işçi ilişkilerinin düzenlenmesi kendine özgü bir özelliğe sahiptir.

Agroturizmde hizmet sunan insanlar kitle turizminin bütün dünyayı aynılaştırdığının yanı sıra bu alanda gerçekleştirilen faaliyetlerin çevre ve tarım alanını olumsuz etkilediğini düşünmektedirler. Kültürel açıdan farklılıkları ve çevreni önemseyen agroturizm anlayışı, bir taraftan şehirlerde yaşayan turistlere doğayla dost, farklı insan ve kültürleri tanıyabilecekleri bir tatil diğer taraftan ise hizmet sunulduğu bölgelerdeki insanlara ekonomik gelir yaratarak, kırsal kalkınmayı sağlamayı hedeflemektedirler. Bununla yerli halkın refah seviyesi yükselecek, aynı zamanda doğayı fazla kirletmeden turizm seyahatleri gerçekleşecektir. Ekoturizm hizmeti sağlayan insanların da yaklaşımı aynı yöndedir. İki anlayışın da temeli çevremizdeki doğal ve kültürel güzellikleri sürdürülebilirliğini sağlayarak, gelecek nesillere aktarmayı başarmaktır (MEB, 2011).

Şekil 2. Agroturizm faaliyetinde bulunan turist.

Agroturizm, tarım için olumlu alanlara zarar vermeyecek şekilde yapılabilen alternatif turizm faaliyetlerini içerir. (Kurt ve Haybat, 2016) Kitle turizminin tam aksine küçük gruplar halinde yapılabilmektedir. Agroturizm oluşturduğu gelirlerden büyük ölçüde yerel halkın da yararlandığı bir turizm çeşididir. Bu yönüyle sürdürülebilir turizmin bir çeşidi olan agroturizm özellikle bölgede bulunan yerel halkın gelir durumunu ve sosyo-kültürel durumunu geliştirerek kırsal kalkınma açısından önemli bir araç olarak görülmektedir (Civelek ve ark., 2014).

Agroturizm yatırımları ziyaretçiler için izleme, faaliyetlerde bulunma ve satın almadan ibarettir (Hurma ve ark. 2011). Yatırımın başarısı bunları en iyi şekilde harmanlayarak turistlere sunmaktır. Yapılan araştırmalarda turistlerin en çok yiyecek, içecek ve hatıra eşyaları satın aldığı görülmektedir (Adam, 2004).

Agroturizm faaliyetlerinin başarılı olması için üç faktöre önem verilir (Gopal ve ark., 2008):

1. Agroturizm üreticilerinin eğitim seviyesi gereken düzeyde olmalı,
2. Agroturizm faaliyetleri gerçekleştirilecek bölgeler zengin doğal kaynağa sahip olmalı,
3. Turist çekecek tarım bölgeleri ekolojik yönden şehir halkını cezbedecek düzeyde olmalıdır.

1.2 AGROTURİZMİN YARARLARI

Agroturizmin belli başlı yararları şöyle sıralanabilir (Civelek, 2014, Ceken, 2015):

- Agroturizm faaliyetleri sonucunda tarımsal ürün talepleri gittikçe artmakta ve bu üretici kesimine olumlu şekilde yansımaktadır.
- Agroturizm diğer sektörlerin gelişimine de etki eder.
- Agroturizmin gelişmesinden istihdam, ek gelir, kişisel gelir, yaşam düzeyi, kırsal göç ve kamu gelirleri olumlu yönde etkilenmektedir.
- Agroturizm ile düşük maliyetli, daha hoş vakit geçirici (özellikle aileler ve çocukları için) ve her kesimin katılabileceği tatil fırsatı yaratılmaktadır.
- Agroturizm ile şehir ve kırsal yörelerde yaşayanların yaşam ve davranışları arasındaki fark önemli ölçüde azaltılmaktadır.
- Agroturizm, tarım işletmelerinin büyümesi ve farklı tarım ürünlerinin gelişmesine katkı sağlar.
- Agroturizminin gelişmesi bölgeye ek bir gelir sağlar ve bu da bölgenin kalkınmasına yardımcı olur,
- Agroturizmin gelişmesi o bölgedeki altyapı faaliyetlerinin gelişmesine katkıda bulunur.

- Agroturizm çevreye duyarlı turizm çeşiti olduğu için flora ve faunanın korunmasına teşvik eder.
- Agroturizm, çocukların doğa bilincini, çevre farkındalığını ve çevreye duyarlılığını artırır.
- Agroturizm gerçekleştiği bölgenin örf, adet ve el sanatları bilinirliğini artırır.
- Agroturizm geliştiği bölgedeki halkı aynı zamanda gelen turistleri turizm, çevre ve tarım açısından bilinçlendirir.
- Agroturizm geliştiği bölgede istihdam kaynağı oluşturur ve özellikle şehirlerden uzak bölgelerde gerçekleştiği için kırsal bölgelerden şehirlere olan göçün azalmasına katkı sağlar.
- Sürdürülebilir turizmi geliştirir.
- Agroturizm kadın iş gücünün ekonomik hayata katılmasına ve kadının toplumdaki rolünün güçlenmesine önemli katkılar sağlar.

Agroturizmi geliştirmek için çeşitli koşulların yerine getirilmesi gerekmektedir (GTZ) :

- Büyük oranda orijinal veya küçük ölçekli, zengin yapılandırılmış kültürel manzara,
- Peyzajın kendisinin güzelliğine ek olarak, diğer kültürel, tarihi veya doğal turistik mekanlar,
- İyi ulaşım bağlantıları (Ulaşımın iyi olmadığı yerde turizm gelişimi düşünülemez),
- Belirli bir altyapı seviyesi : örneğin, nakliye,
- Konaklama ve catering tesisleri,
- Durağan politik koşullar,
- Nüfusun kabulü: Turizm bilincini yerel halkta oluşturmak.

1.3. AGROTURİZMLE İLGİLİ TURİZM TÜRLERİ

1.3.1 Kırsal Turizm

Kırsal turizm, özellikle çiftçiler arasında ve kırsal nüfus arasında, kırsal alanlarda gerçekleştirilen alternatif bir turizm şeklidir. Burada turistlerin esas amacı köy, çiftlik ve ya dağ evinde konaklayarak, kırsal kültürle tanışmaktır (Mathilde, 2016).

Kırsal turizm merkezlerini seçmek için genel kriterler: (Ahipaşaoğlu, Çeltek, 2006)

- Zengin doğal kaynaklar
- Mimari zenginlik
- Şehir merkezine kolay erişim

Kırsal turizmin belirlenmesi için, dört ana özelliğe dikkat etmek gerekir (Kuntay, 2004):

- Kırsal bölgelerde gerçekleşir.
- Kırsal işlevler yoluyla aktive olur.
- Kırsal ölçekte gelişir.
- Geleneksel özelliklerin hayatta kalmasına bağlıdır.

Kırsal turizm çeşitlerine katılan turistlerin çoğu:

- Son derece eğitilmiş,
- İyi seyahatçi,
- Yüksek sosyo-ekonomik gruplardan oluşur (<https://www.cbi.eu>).

Küçükaltana (2002; 153) göre kırsal ve agroturizmin arasındaki farklar:

- Kırsal turizmde turizm talebinin oluşmasına kırsal alanların etkisi vardır. Unutmamak gerekirken, her kırsal alan tarım faaliyeti

yapılan alan değildir. Agroturizm, köylerde tarımsal üretimin yapıldığı alanlarda tarım ile birlikte geliştirilebilecek ekonomik faaliyettir. Kısaca, kırsal turizmde kırsal alanlar kullanılırken, agroturizmde yalnızca tarım alanları kullanılmaktadır.

- Kırsal turizmde seyahat amacı dinlenme, doğa ile bütünleşme ve yöresel kültürü tanıma isteyidir. Fakat agroturizmde turistin seyahat nedeni tarımsal ürünlerden kaynaklanmaktadır.

1.3.2 Ekoturizm

Tarım turizmi ve ekoturizm çevreye duyarlı olmak, yerel halkın refahını gözetmek aynı zamanda istihdam yaratmak açısından eşanlı turizm türleridir. Ancak ekoturizm faaliyetleri tarımsal kökenli olmaya da bilir (Kahraman ve Türkay, 2004; 34).

Tarım turizmini ekoturizmden ayıran en önemli özellik, kişilerin kırsal kesimin bir parçası olarak faaliyetlerin içinde bizzat yer alması, ekoturizmin “bak fakat dokunma” mantığına karşılık insanın kendini yeniden keşfetmesidir (Şapçı, 2005).

1.3.3 Çiftlik Turizmi

Çiftlik turizmi tarım turizminin unsurlarından biridir (Sharpley, 1997). Çiftlik turizminde birincil amaç çiftliklerde konaklamak ve çiftçilik faaliyetleri içerisinde yer almaktır. Oysa agroturizm yöreye özgü faaliyetleri de kapsar (Roberts ve Hall, 2003; 1).

İKİNCİ BÖLÜM

DÜNYADA AGROTURİZM

Farklı farklı ülkelerde turistlerin kırsal alandaki faaliyetlerine agroturizm, ekoturizm, çiftlik turizmi, kırsal turizm ve alternatif turizm gibi çeşitli isimler denilmektedir (Şerefoğlu, 2009; 25).

Agroturizm, genellikle dezavantajlı tarım arazilerinde yapılan yeni bir kırsal turizm türüdür. Tarımsal üretime bağımlı yerel halk için bir kalkınma aracının değil, aynı zamanda tarım alanlarının sürdürülmesi için de bir sektör olarak geliştirilmiştir. İtalya, İspanya, Yunanistan, Avusturya, Danimarka, İngiltere, Fransa, Almanya, İrlanda ve Norveç gibi bazı ülkelerde, bir bölgesel kalkınma aracı olarak yararlanmayı amaçlayan hükümetlerin politikaları ile büyüyen bir sektördür (Topcu, 2007).

Agroturizm veya Agroturizm, en geniş olarak tanımlandığı gibi, bir çiftliğe veya çiftliğe ziyaretçi getiren tarımsal faaliyetlere dayalı herhangi bir faaliyet veya faaliyetleri içerir. Tarım turizmi dünyanın farklı bölgelerinde farklı tanımlara sahiptir ve bazen İtalya'daki gibi çiftlik yataklarına gönderme yapar. Başka bir yerde, tarım turizmi bir çiftlik standından doğrudan ürün satın almak, bir mısır labirentine gitmek, eğimli domuzları almak, meyve toplamak, hayvanları beslemek veya bir çiftlikte bir "Bed & Breakfast" konuk evinde kalmak üzere çok çeşitli aktiviteler içerir ve Avustralya, Kanada, Amerika Birleşik Devletleri, Hollanda, Çin ve Filipinler de dahil olmak üzere dünyanın birçok yerinde bir büyüme endüstrisi olarak kabul edilen bir niş turizm şeklidir Amerika'da bu turizm çeşidi geniş bir alana yayılmıştır ve yılın en azından bir bölümünde halka açık herhangi bir çiftliği kapsamaktadır.

Turistler meyve ve sebzeleri seçebilir, ata binebilir, bal tada bilir, şarap hakkında bilgi alabilir, çiftlikte hediyelik eşya dükkanlarında alışveriş yapabilir, ister yerel, isterse de bölgesel ürünler veya el yapımı hediyeler için çiftlik standlarını ziyaret ede ve daha pek çok şey yapabilirler (<http://www.tourismworldinter-national.com>).

Avustralya, Kanada ve Filipinler'de agroturizm endüstrisi bir büyüme olarak kabul edilir. Reynolds (2005), tarım turizmi işletmelerinin, ziyaretçilerin zevkine ve eğitimine yönelik tarımsal çalışmalarını yürüten ve çiftçiler tarafından yürütülen bir tür işletme olduğunu belirtmektedir. Çiftçilerin gelirini tamamlayabildiği ve yerel ekonomik kalkınmaya katkıda bulunabileceğinden, agroturizm ürün çeşitliliği açısından bir iş modeli olarak kavramsallaştırılmaktadır. İtalya'da "agriturismo", İsviçre'de "samanda uyuyarak", Yeni Zelanda'da "farmstays" ve İngiltere'de "çiftlik tatilleri" olarak anılan agroturizm, Avrupa ve diğer birçok ülkede iyi bir şekilde kurulmuştur. Agroturizm işletmesi, çiftliğin ürünlerini tanıtmanın yanı sıra ek çiftlik geliri elde etmekle halkın yararlanması ve eğitilmesi için bir çiftlik işletmecisi veya çiftçinin yaptığı bir iştir. Çiftçiler her zaman zamana, paraya ve gerekli becerilere sahip olmayabilirler. İşletmelerinin turizm potansiyelini geliştirmek için uzmanlık, tarım ve kamu sektörü turizm organizasyonları her zaman agroturizmi teşvik etmektedir (<http://www.azjess.com>).

Tablo 1: Agroturizm Faaliyetlerinin Sınıflandırılması (Civelek ve ark, 2015).

Özel Aktiviteler	Rekreasyonel Aktiviteler	Çiftlik Aktiviteleri	Eğitimler
-Müzik ve tarım festivaller -Tatil Kutlamaları -Mevsimsel Faaliyetler -Gençlik Kampları -Düğünler	-Kuş Gözlemciliği -At Biniciliği -Hayvan Beslemek -Vahşi Yaşam Fotoğrafçılığı -Vahşi Yaşam Gözlemciliği -Şarap Yapmak -Kamp -Antik Köy Gezileri	-Çiftlik Ziyaretleri -Tarım Ürünlerinin Satışı -Tarımsal Sergiler -Çiftliklerde Konaklama -Kendin Topla Faaliyetleri	-Organik Ürün Yetiştirme -Çiftlik Okulları -Okul Turları -Tarımsal Eğitim Programları -Eğitsel faaliyetler

2.1 AVRUPA'DA AGROTURİZM

Avrupa'da agroturizmi, bölgesel kalkınma planları ve ülkelerin kırsal kalkınma mekanizmaları teşvik eder ve yönetir. Kırsal alanda belirli bir mevzuat veya yönetmelik bulunmamaktadır. AB mevzuatında turizmi geliştirmek üzere her ülke kendi politikalarını belirler. Bu nedenle agroturizm, AB ülkelerinde heterojen bir aktivite gibi görünmektedir (Dettori, 2004). Turizm olayı Avrupa ülkelerinin büyük çoğunluğunun gelişiminde önemli rol oynamaktadır (EC, 2006).

1997'de Lüksemburg'da düzenlenen Avrupa Konferansında turizm ile sürdürülebilir kalkınma arasında ekonomik, sosyal ve çevresel olan temel bağların tanınmasını ön planda tutarak turizm, çeşitli ekonomik ve ekonomik olmayan kırsal işlevlerdeki büyüme süreçlerini harekete geçirmenin anahtarı olarak belirlenmiştir (Dettori, 2004).

Agroturizm, avrupalı gezginlerin otantik, eşsiz deneyimleri ve yerel yaşam tarzlarını aradıkları eğilime mükemmel bir şekilde uyar ve avrupalılar seyahat eden zaman doğal, bozulmamış manzaralar ve otantik bir konaklama deneyimi yaşamak isterler. Gelişmekte olan ülkelerdeki kırsal topluluklar genellikle bu tür deneyimler sunmak için büyük kaynaklara sahiptir. Avrupada kırsal turizm çeşitlerine katılan turistlerin çoğu son derece eğitilmiş, iyi seyahatçi ve yüksek sosyo-ekonomik gruptan oluşur (<https://www.cbi.eu>).

Avrupa ülkelerinde özellikle 18-30 ve 31-44 yaş grubu yeni destinasyonları keşfetmeye giderek daha fazla ilgi duyuyorlar. Bunun yanı sıra şehirlerin betonlaşmış görüntüsünden ve gürültü kirliliğinden sıkılmış yaşlı turist grupları da agroturizmi ve diğer kırsal turizm çeşitlerini seçmektedirler. Bu turizm çeşidi aileler arasında da popülerdir. Örneğin, Almanya'da aileler kırsal turizm için en büyük pazar segmentlerinden biridir. Aileler daha kaliteli iyi tesisler, iyi bir güvenlik ve eğlence dengesi istiyorlar. Kültürel zenginleştirme ve üst düzey deneyimlerle eğlence ve heyecanı birleştirmek için kırsal tatillerden hoşlanıyorlar. 2003 yılında Rillanın yaptığı araştırma, Avrupa'da agroturizme büyük bir ilginin olduğunu ve 12 ülkenin oluşturduğu Avrupa Köy ve Çiftlik Turizmi Federasyonununun agroturizm bilincini arttırabilmek amacıyla çok sayıda atılımlar yaptığını ortaya çıkardı. Bundan başka Avrupa düzeyinde, çeşitli uluslararası kurumlar

ve dernekler, kırsal turizm faaliyetlerini teşvik etmek ve desteklemek için hareket etmektedir. Avrupa Ekolojik ve Çevresel Turizm Merkezi (ECEAT), tüm Avrupa'da 1300'den fazla küçük ölçekli konaklama ve turistik hizmet ağı olan sürdürülebilir kaliteli turistik hizmetler sunan ve yerel topluluklara olan katkılarını onaylayan ve koruma alanındaki organizasyonlarından biridir (www.eceat.org).

WTO (Dünya Turizm Örgütü) Seminerinde 'Avrupa'da Kırsal Turizm: Deneyimler ve Perspektifler' 2002'de, ülkelerin fikir birliği altı yaklaşıma ayrılmıştır (<http://www.unwto.org>):

- Ekonomi
- Çevrenin korunması
- Yasal çerçeve
- Yaşam kalitesi
- Kültürün korunması
- Piyasa ekonomisine geçiş

Seminerin sonucu olarak, ülkeler tarafından önerilen ve gerekli stratejiler:

- Kurum ve kuruluşların sağlanması için işbirliği ve organizasyonlar, başarılı bir kırsal turizm yönetiminin oluşturulması,
- Kırsal turizm ürünleri sağlayıcıları arasında bağlantıların olması,
- Bölgesel yaklaşımın, belirli bir varış yerinin doğal ve kültürel varlıklarını hesaba katan bir strateji olarak (Alan A- Çiftlik turizmi; Alan B- Dağ Faaliyetleri; Alan C- Kırmızı turistik bir kırsal turizm yolları Kalkınma bölgesi) oluşturulması,
- Kırsal turizmde yaşama kabiliyetinin sağlanması için kümelenmeler, kırsal turizm işletmelerinin "kümelenmesi".

2.1.1 İtalya

İtalya, dünyada güçlü tarım ekonomisine sahip ülkelerden biridir. Ülkede 1980 yıllarından itibaren agroturizm alanı gelişmeye başlamıştır (Civelek ve ark, 2015)

Şekil 3. İtalya`da Spello şehrinde çiftlik evi.

2005 yılına ait sayılara göre, "bir çeşit turizm hizmeti sunan çiftlik sayısı 2003 yılında 12.500'e çıktı ve ciro 750 milyon euroya ulaştı. 10.000 adet konaklama, 7.500 adet restoran, 930 adet kamp tesisleri ve 1.520 adet at binme, 1998 yılında 8.034 olan agro-turizm çiftlikleri, 2004 yılında 11.575'e, 2010 yılındaysa artık bu sayı 19.304'e yükseldi (<http://www.istat.it/en/>).

İtalya'da agroturizmin bölgesel dağılımında önemli yerler şunlardır: Alto Adige/ Bolsano (2,500 çiftlik), Tuscany (1,200 çiftlik), Umbria (200 çiftlik), Puglia (200 çiftlik) (Soykan, 2000).

Bugün, İtalya, şarap, yağ, geleneksel gıdalar ve yaşam tarzlarıyla tanınıyor. Bölgesel kalkınmanın sağlanması için yapısal fonlar, yerel halkın farkındalığını, çevresel ve kültürel değerleri arttırmak için kullanılmaktadır. Toskana Bölgesi, tarımsal turizmde en büyük ekonomi ve hizmete sahiptir. Bölge şarapları ve şarap yolu turizmiyle dünyada tanınır.

"Toskana, Orta İtalya'da bulunmaktadır ve üç buçuk milyon nüfusa ve kilometrekareye yaklaşık 155 nüfusa sahip yaklaşık 23 bin kilometrekarelik coğrafi bir uzantıya sahiptir" (OECD, 2005). Toskana'da, tarımsal turizm faaliyetleri Avrupa Kırsal Kalkınma Politikalarının teşviki altında planlanmakta, yönetilmekte ve finanse edilmektedir. Tarımsal turizm sektörü, yerel katılımın ve yerel sorumlulukların teşvik edilmesine göre Yerel eylem programı -LEADER kapsamında geliştirilmektedir; bunlar, aynı zamanda, süreçte çiftlik düzeyinin etkilerini artırmaktadır. Tarımsal turizm bölgede gelirin tamamlayıcısı unsuru olarak geliştirilmektedir. Toskana'daki tarım turizmi çekirdeğini tarımsal ürün çeşitlendirmesi, ürünlere değer katması ve doğrudan pazarlama oluşturuyor (Sonnino, 2004).

2.1.2 Polonya

Polonya, 1 Mayıs 2004'ten bu yana AB üyesi ülkelerden biridir ve toplam nüfusun% 8,4'ünü 38.2 milyon nüfusla kapsamaktadır. 16 il, 314 ilçe ve 2478 komün olmak üzere 312700 kilometrekarelik dokuzuncu büyük AB ülkesi olan Polonya, tüm ekonomide baskın bir tarım sektörüne sahip az gelişmiş bir ülkedir ve yaklaşık% 93 alanı kırsaldır (Veriler Polonya Tarım Bakanlığı'nın web sitesinden alınmıştır).

Turizm İdaresi ve AB üyelerinden uzmanlar Polonya'nın turizm potansiyelini analiz etti ve Polonya için beş alternatif turizm türü tespit etti:

- Şehir ve kültür turizmi
- Aktif turizm
- Kırsal turizm ve agroturizm
- Transit turizmi
- Sınır bölgesi hafta sonu turizmi (Hegarty and Przezborska, 2005)

Polonya'da, tarımsal turizm tesisleri, 1990'lı yıllarda kırsal turizm gelişim politikaları çerçevesinde kırsal bir turizm gelişim unsuru olarak yerini almaya başlamış ve kırsal turizm, Polonya hükümetinin kırsal kalkınma programının bir unsuru aynı zamanda "ekonomik yeniden yapılandırmadan kaynaklanan değişime uyum sağlayan kırsal aileleri destekleme" ulusal politikası olmuştur (ruraltourisminternational.org).

Turnock, (1999) çalışmasında komünist sistemin ardından özel çiftçilikteki artışı ve tarım arazilerinin özelleştirilmesi sürecini açıklar. Verdiği bilgilere göre, bazı insanlar köy arazilerini tarım dışı amaçlar için, hafta sonu ev sahipleri tarafından bahçe ve hobi çiftçiliği eğilimi kapsamında ve kaçmak isteyen kasabalardaki genç insanlar tarafından kullanılmasını istiyorlar.

Polonya'da kırsal turizm örgütleri, "kırsal kalkınmayı destekleyen iki finansman kuruluşu: Tarımın Yeniden Yapılandırılması ve Modernizasyonu Ajansı ve Yardım Vakfı - Tarım Programları" tarafından desteklenmektedir (ruraltourisminternational.org). Günümüz

dünyasında Polonya agroturizm faaliyetlerini gerçekleştirmek için Avrupa fonlarından yardım almaktadır (Kosmaczewska, 2008: 142).

Polonya'da tarımsal turizm ve kırsal turizm, dağlık bölgelerde, kıyı bölgelerinde aynı zamanda göller, nehirler ve ormanların yakınında uygulanmaktadır. Malopolskie bölgesi 3433, Warminsko-mazurskie bölgesi 2500 ve Pomorskie bölgeleri 2392 tarım turizmi ve kırsal turizm tesisleri ülkenin ilk üç lideridir.

Polonya Kırsal Turizm Stratejilerinin Olumlu Özellikleri (Augustyn, 1998)

1. Stratejinin oluşturulması sürecinde çevresel korumadan sorumlu ulusal kurumların katılımı ve bu kurumlarla işbirliği
2. Kırsal alanlardaki çevresel ve kültürel miraslarını koruyan turizm faaliyetlerinin tanımlanması
3. Ulusal strateji ile tutarlı olan kendi kalkınma stratejilerini geliştirmek için daha düşük düzeydeki hükümetlere destek olunması
4. Arazi kullanım planlamasında turizmin dahil edilmesi
5. Çeşitli paydaşların kırsal turizm gelişimine ilişkin kararlar almalarını sağlamak için halkla danışma tekniklerinin geliştirilmesi

Polonya Turizm Stratejilerinin Olumsuz Özellikleri (Augustyn, 1998)

1. Kırsal turizmin geliştirileceği alanların seçiminden önce kırsal turizm gelişiminin çevresel, kültürel ve ekonomik etkileri üzerine araştırma eksikliği
2. Kırsal alanlarda (örneğin taşıma kapasiteleri) uygun turizm seviyeleri için modellerin geliştirilmemesi

3. Mevcut ve önerilen turizm geliştirme projelerinin çevresel ve kültürel etki değerlendirmesi, izlenmesi ve denetimi için standart ve düzenlemelerin olmaması
4. Kırsal turizm için çevresel muhasebe sistemlerinin yetersizliği
5. Kırsal turizm gelişimine ilişkin kararlar alırken yerel toplulukların ve turizm hizmet sağlayıcılarının katılımının olmaması
6. Kırsal turizm danışma kurullarında yerli nüfus temsilcilerinin olmaması
7. İnsanları sürdürülebilir kırsal turizm gelişimi konularına duyarlı hale getirecek eğitim ve bilinçlendirme programlarının yetersizliği

Polonya çiftliklerinin turizm bağımlılığına göre üç girişimcilik tipi: (Hegarty & Przezborska, 2005),

- Doğrudan turizm etkinliği ile ilgili: Bu tür turizm faaliyetlerinde, işletmeler turizm sektöründen ana paralarını alırlar
- Dolaylı olarak turizm etkinliği ile ilişkili: Tipik küçük ölçekli aile işletmesi, özellikle Polonya'daki çiftliklere bağlıdır
- Dolaylı olarak turizm faaliyetiyle ve turizm gelişimiyle bütünleşmemiş: Bunlar, çeşitli faaliyetlerle turizm geliri elde eden mikro ölçekli işletmelerdir.

2.2 PAKİSTAN

Pakistan Agroturizm Gelişim Kurumu (atdcpakistan.com), insanları gıda, çiftlik ve eğitim yoluyla birbirine bağlamayı amaçlayan, kar amacı gütmeyen bir kuruluştur. Tüketiciyi organik, sağlıklı yaşam tarzı, çiftlikten yemek masasına kadar bilinçlendirmek, tarımsal alanların

güzelliğini ve taze taze tarlaları keşfetmek için tarım-turizm ve eğlence çiftçiliğini tanıtmaktadır (agritourismworld.com).

2.3 HİNDİSTAN

Agroturizm, gerçek kırsal yaşamı deneyimlemek, yerel gerçek gıdaları tatmak ve çeşitli tarım işlerini tanımaktır. Hindistan nüfusunun yaklaşık% 75'i doğrudan ya da dolaylı olarak Tarım'a bağımlıdır ve Hindistan'ın GSYİH'sının neredeyse yüzde 26'sı tarımdan gelmektedir. Tarım Hindistan'ın kültürüdür. Bu nedenle, mevcut tarıma ek gelir getirici faaliyetler eklemek, tarımın milli gelirdeki katkısını kesinlikle artıracaktır.

Günümüzde Hindistan, çok çeşitli tarımsal faaliyetlere ev sahipliği yapmaktadır (www.in.gov) :

- Kabak toplama yamaları;
- Mısır labirenti;
- Eğitim ve gösteri turları;
- Yürüyüş ve bisiklet turları ve parkurları;
- Hayvanat bahçesi;
- Kendi Noel ağacınızı çiftliklerden kesin;
- Tarım müzeleri;
- Yaşayan tarih çiftlikleri;
- Çiftlik içi çiftçi pazarları ve yol kenarı standları;
- Şaraphane turları ve şarap tadımı;
- Dondurma / fırın tesisleri;
- Açık hava etkinlikleri (balıkçılık / avcılık / kuş gözlemciliği / doğal özellikler);
- Ata binme;

- Kırsal yatak ve kahvaltılar;
- Tarım veya gıda ürünleri tüketmek;
- Bahçe turları;
- Çiftlik, orman veya tarımsal kullanım ile bağlantılı diğer ticari faaliyetler

Tarım topluluğundan katılımı arttırmaya yönelik stratejiler (www.farmlandinfo.org) :

- Planlama sürecinin başında yerel çiftçilerle bilgi alışverişinde bulunmak
- Çiftçiler ve odak gruplarının toplantılarını uygun zaman ve konumlarda yapmak
- Tarımsal danışma komitesi kurmak
- Yerel çiftlik organizasyonlarını planlama sürecine katılmaya davet etmek
- Önemli çiftlik liderlerini tanımlayarak, onları tarım topluluğundan geri bildirim almaya teşvik etmek
- Planlama sürecine en etkin şekilde nasıl katılacağına çiftçilere tavsiyelerde bulunmak

2.4 TAYLAND

Tailand agroturizmi geliştirmek için 6 proje gerçekleştiriyor (www.greenthailand.co.uk)

1: Chiang Rai'de kahve yolculuğu

Tayland, dünyanın dört bir yanında kahve üreten bir yer olarak bilinmese de, Chiang Rai'deki Ban Mae Chan Tai Agro-Turizm Merkezi, sahip olduklarından daha fazlasını yapabileceğini kanıtlıyor. Burada, Ayu Chuepa (Lee olarak da bilinir) adlı bir Akha hilltribe üyesi iş sağlamak

ve bölgede yaşam kalitesini iyileştirmek için bir kahve üretim şirketi kurdu. Kasım ayından Şubat ayına kadarki deneyim sırasında turistler, sadece burada kullanılan organik kahve yetiştirme sürecini değil, aynı zamanda Akha yaşam tarzı hakkında da bilgi ediniyorlar.

2: Bangkok'un kuzeyindeki eko-bina ve Budist ilkeleri

Buraya gelen turistler, tuğla yapımına ve ev inşa etmeye, organik yiyecekler yetiştirmeye ve projenin desteklediği Budist yaşam tarzını öğrenmeye katılabilirler.

3: Kuzeybatıdaki pirinç tarlasını denemek

Bölgeye gelen ziyaretçiler günlük aktivitelere ve Paganyaw'ın pirinç tarımı uygulamalarına katılabilirler. Yetiştirme mevsiminin Eylül ve Ekim ayları arasında olmasına rağmen tüm yıl boyunca ziyaret edilebilir.

4: Bir balık topluluğunu ziyaret etmek

Adanın konuğu olarak turistler, bir balık avı ailesiyle birlikte kalabilir ve etkileyici tekniklere tanıklık etmek için onlarla birlikte bir tekneye çıkabilirler.

5: Lahu halkıyla ultra kırsal alana gitmek

Köydeki konuklar, topluluğun neleri büyüttüğünü görmek için sebze tarlalarının etrafında bir tur ata, bambudan müzik enstrümanlarını nasıl yaptığını gösterecek zanaatkarlarla görüşe ya da yemek için kullanılan yenilebilir ve şifalı bitkileri toplamak için yerel bir rehberle ormana doğru yürüyüş yapabilirler.

6: Kraliçe Sirikit Serisültür Merkezi'nde ipek üretimi hakkında bilgi edinmek

Surin'de bulunan Kraliçe Sirikit Serisültür Merkezi'nde, ipekböceğinin yetiştirilmesinden, ham ipek üretimi ve ipliklerin boyanmasıyla nihayet kumaşa dokuması sürecine kadar tüm süreçlere tanıklık edebilirsiniz.

2.5 TAZMANYA

Son yıllarda, Tazmania şarabı ve viski üreticilerinin aldığı küresel ödüller ve tarım turizmi işletmecileri için prestijli ulusal ödüller gibi başarılar ile vurgulanan birinci sınıf Tazmania ürünlerinin artan farkındalığı ile agroturizmdeki büyüme artmıştır. Sektör aynı zamanda Tazmania Hükümeti'nin desteğiyle Tazmania Bira Yolu, Tazmania Viski Yolu, Tazmania Şarap Yolu, Tazmania Cider Yolu, Sahil Tadımı Pisti'ne kadar birçok talimata ve rehberlere sahiptir. Meyve Yetiştiricileri Tazmania tarafından üretilen Tazmania Mevsimlik Üretim Rehberi (resmi olarak Tazmania Çiftlik Kapısı Kılavuzu).

Tazmania'da sunulan üç tür tarım turizmi (Draft Agri-tourism Strategy 2017) :

1. Lokasyon bazlı deneyimler ve hizmetler

Örnekler, istiridye ve midye barları, kiler kapılar, çikolata gibi yiyecek ve içecek bazlı ve peynir fabrikaları, çiftlikte restoranlar, meyve ve sebze toplama ve üretim turları. Orada ayrıca sunulan diğer birçok hizmet de vardır: at binicilik, balık avı, araç bazlı turlar ve bahçe turları, çiçek üretimi dahil olmak üzere tarım-turizm potansiyeline sahip gıda dışı üretim, uçucu yağlar, yün ve ormancılık.

2. Yerleşik olmayan deneyimler

Bu deneyimlerin örnekleri yemek pişirme okulları, kamp ve balıkçılık gezileri, kiralama, araç ve bisiklet turları, peynir ve bira yapımı. Tüm bu deneyimler Tazmanya genelinde çeşitli yerlerde üstlenilebilir.

3. Etkinlik tabanlı tarım-turizm deneyimleri

Bölgesel ve merkezi alanlardaki etkinlikler arasında çiftçi pazarları, yiyecek ve içecek festivalleri, çiftlik kapısı etkinlikleri ve tarımsal gösteriler sayılabilir.

Bu tarım-turizm deneyimlerinin sunulması, hem turizm hem de tarım sektörü için önemlidir. Tarım turizm deneyimleri, Tazmanya markasının premium bir gıda üreticisi olarak tanıtımında ve korunmasında ayrılmaz bir rol oynamaktadır. Üreticiler ve hizmet sağlayıcılar, müşteri tabanını genişletmek için çeşitlendirme seçenekleri sunmanın yanı sıra, tarım-turizm, ulusal ve uluslararası düzeyde artan bir talebin olduğu, otantik ve 'çim kökleri' müşteri deneyimleri sunar.

Tazmanyanın agroturizmde markalaşma çalışmaları:

Tazmanya vahşi yerleri, temiz hava, prim üretimi ve turizm destinasyonu ile bilinir. Marka Tazmanya Konseyi, Tazmanya usta markasının sorumlusu olup, devlette yaşamının, çalışmanın, öğrenmenin, ziyaret etmenin ve iş yapmanın avantajlarını destekler. Tarım da dahil olmak üzere önemli sanayi sektörlerinin kayda değer bir şekilde tanıtımını üstlenir; bu çalışma, tüketiciler ve ziyaretçilerle Tazmanya gıda ve içecek ürünlerinin farkındalığını artırır. İşletme seviyesinde, gıda ve tarım işletmeleri Tazmanya Markası, menşei belirten bir kalite işareti olarak ve ürünü pazarda farklılaştırmak için kullanılır.

Tazmanya Hükümeti, mevcut sanayi ortaklıkları, programları ve tarım turizmi işletmecileri için fırsatları ve bağlantı olanaklarını kolaylaştırmak için kaynakları ve araçları destekleyecektir:

- Birlikte çalışma
- Yatırım çekmek
- Faaliyetlerin sanayi gelişimini ve büyümesini destekleyen bölgesel yapılarla bütünleştirilmesi.

2.6 KANADA

Kanada Tarım Turizmi Çalışma Grubunun tarımsal turizmin tanımı: Kırsal ortamları tarımsal faaliyetler ile birleştiren seyahat - hepsi bir turizm deneyimi içinde (www.ttracanada.ca)

Gıda aktiviteleri: Kes / Topla / Büyüt

Çiftlik faaliyetleri:

- Koyun kesme
- Hayvan besleme
- Ata binmek
- Oda ve kahvaltı / çiftlik tatilleri
- Özel tarım ürünlerinin satışı: şarap, elma şarabı, akçaağaç şurubu, çiçekler, otlar

Mevsimsel festivaller:

- Sonbaharda hasat, Cadılar Bayramı, Noel, İlkbahar
- Yürüyüş
- Paskalya yumurtası avı
- Okul turları ve yaz günü kampları

Ayrıca, bölgeye gelen ziyaretçiler, aşağıdakileri içeren çeşitli aktivitelerin tadını çıkarır:

- Alışveriş
- Ziyaret eden restoranlar veya barlar
- National Ulusal, il veya doğa parkını ziyaret etmek
- Kamp
- Yürüyüş ya da sırt çantasıyla gezme
- Sport Bir spor karşılaşmasına katılmak
- Yaban hayatı izleme veya kuş gözlemciliği

2.7 ABD

ABD’de agro-turizm faaliyetlerinin 1980’lerin sonuna, şehirde yaşayan kişilerin şehir yaşantısından kaçmak amacı ile arkadaş ve aile ziyaretlerine dayandığını söylenebilir. İkinci Dünya Savaşından sonra bir çok kişi rekreasyonel amaçlarla kırsal alanları ziyaret etmiş, kentliler arasında eğlence amacı ile at biniciliği popülerlik kazanmıştır (Holland ve Wolfe, 2001; 3).

Amerika Birleşik Devletlerinin çeşitli eyaletlerinde tarım turizmi uygulamaları farklı paydaşlarca destekleniyor. Birleşik Devletler Tarım Departmanı (USDA) bu paydaşlardan biridir (Civelek ve ark, 2015)

Agroturizm, birçok Amerikan tarım türüne yeni olsa da, Amerikan şarap endüstrisinin onlarca yıldır gelişiminin önemli bir parçası olmuştur. Pek çok şarap imalathanesi, organize bölgesel şarap turlarının bir parçasıdır ve cazibe merkezleri için konser, festival ve düğün gibi bazı özel etkinlikler düzenlenmektedir (www.azjess.com).

Amerika Birleşik Devletinde gerçekleştirilen agroturizm faaliyetleri:

Gecelik konaklamalar:

- Kamp siteleri
- Gençlik Kampı
- Çiftlik tatili (çiftlik hayvanları, hayvan besleme, meyve / sebze toplama)
- Günlük geziler / piknikler için kiralık kabin
- Düğünler, resepsiyonlar, balayı

Özel etkinlikler ve festivaller

- Müzik festivalleri
- Perili ev, perili saman binmek
- Bayram kutlamaları
- Hasat festivalleri

Çiftlik dışı faaliyetler

- Çiftçi marketleri
- Devlet ve ilçe fuarlarında satıcı
- Yol kenarı üretim standları

Rekreasyon etkinlikleri

- Ücretli balık tutma
- Bisiklet
- Mısır labirent
- Binicilik
- 3 boyutlu okçuluk kursu, avcılığı
- Kuş gözlemciliği
- Yürüyüş
- Deltakanatla uçuş
- Sıcak hava balonu gezintileri
- Kaya tırmanışı / rappelling
- Kros kayağı

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AZERBAJCAN'DA AGROTURİZM POTANSİYELİ VE PROBLEMLERİ

3.1. METODOLOJİ

Bu araştırmanın amacı Azerbaycan`ın agroturizmle ilgili potansiyelini ve problemlerini belirlemektir. Araştırmanın amacı doğrultusunda, Azerbaycan`da agroturizm potansiyeli nedir, bu alandaki sorunlar nelerdir ve turizmin bu çeşidini geliştirmek için neler yapılabilir sorularına cevap aranmıştır. Bölümün birinci kısmında ikincil veri kaynakları kullanılmış, ikinci kısımdaysa biçimsel mülakat yöntemi ile bu alanda çalışan yedi kişiden veri toplanmıştır. Agroturizmde çalışan ve bu turizm olayına doğrudan ve dolaylı etki yapan işletme çalışanları, aynı zamanda mevcut potansiyeli ortaya çıkarmak için araştırmalar yapan öğretim görevlilerinin ankete katkısı sağlanmıştır. Mülakat soruların hazırlanmasında agroturizm ile ilgili birinci ve ikinci bölümde yapılmış literatür incelenmesinden yararlanılmıştır. Verilerin analizi nitel analiz yöntemlerinden olan betimsel analiz yöntemi ile yapılmıştır.

3.2 AZERBAJCAN'DA AGROTURİZME GENEL BAKIŞ

Önceki bölümlerde de belirttiğimiz gibi, dünya üzerinde agroturizm en karlı alanlardan biri olarak kabul edilir. Azerbaycan agroturizmde büyük potansiyele sahip ülkeler sırasındadır. Zengin doğal kaynaklar, göz alıcı doğa, antik tarihi ve mimari anıtlar, kültürel miras, folklor, sıra dışı flora ve fauna bunlara örnek olabilir. Agroturizm kendisi çevrenin veya diğer bölgelerin doğasıdır yani bölge halkları, bu ulusların yaşam standartları, gelenekleri, spor ve iş unsurlarıyla uyumlu ulusal özellikler öğrenme ve öğrenmenin amacını yansıtan en aktif eğlence türlerinden biridir. Turizm

işi geliŝtikçe, genel gelir seviyesi büyümetedir. Ve diğer turizm çeşitleri gibi agroturizm de ülkenin ekonomisine olumlu yönden katkı sağlamaktadır.

Avrupa ve Asya'nın kavuŝma noktasında bulunan Azerbaycanın coğrafi potansiyeli onun dünyanın en çok iliŝkilere sahip ülkelerden birine dönüşmesine olanak sağlar. Ülke zengin flora ve fauna çeŝitleriyle büyük ekoturizm ve agroturizm potansiyeline sahiptir. 11 iklim tipinden 9'unun (yarı ve kuru çöl ikliminden dağ tundra iklimine kadar) olduğu Azerbaycan, aynı zamanda 4100 üzerinde farklı bitki çeŝidinin vatanıdır. Azerbaycandaki bitkilerin çeşitliliği, doğanın tarihine derinden bağlıdır. Bu aynı zamanda bazı floristik bölgelerin yoğunluğundan ve mevcut doğal koŝullardaki farktan kaynaklanmaktadır. Aynı zamanda, Azerbaycan topraklarının yüzde 10'u genellikle gürgen, kayın, huŝ ve göyrüŝ ağaçlarından oluşan dağ ormanları ile kaplıdır. Bu fırsatları kullanarak ülkemizde açık doğaya turistik geziler düzenlenebilmektedir. (Azertag.az).

Azerbaycan`da agroturizmin gelişmesi için temel faktörler şunlardır (azpress.az):

- Turizm açısından fazla keŝfedilmemiŝ ve aşırı derecede somutlaŝmamıŝ bir ülke olması;
- Doğal güzelliklerin zenginliği ve iklimi;
- Azerbaycanlıların misafirperverliği.

Azerbaycan`ın geleneksel tarım bölgelerinin zengin kültürel-tarihi mirasının varlığı, iklim ve peyzaj özelliklerinin doğaüstü sayıda çeşitliliği ülkede zengin turizm potansiyeline sahip agroturizm ve onun esas kesimi - ekoturizm gelişimi için ideal arazi oluşturur. Ülkedeki birçok köy yerleŝim birimi yeŝillik ve dağlık bölgelerde bulunmaktadır.

Bu açıdan Azerbaycan'ın kırsal turizmi geliştirmek için potansiyeli oldukça fazladır. Vatanımızda 12 tarihi turizm rezervi, 17 avcılık, 250'den fazla göl ve yaklaşık 1200 küçük nehir bulunmaktadır. Her ne kadar köyler de dahil olmak üzere, Azerbaycan'ın farklı bölgelerindeki turistler için çeşitli hizmetler mevcut olsa da, bu hizmetler her düzeyde değildir. Öyle ki, kırsal bölgelerde yaşayan ev sahiplerine turizm alışkanlıklarının aşılması kırsal bölgelerde yaşayan nüfusun sayısının artırılmasına, köy turizmi alanında hizmet altyapısının güçlendirilmesine, köy evlerinde turizm hizmeti düzeyinin iyileştirilmesine, turizmin alternatif türlerinin ve bölgelerin ekonomik gelişimine katkı sağlayan faaliyetlerden biridir. Köy turizmini geliştirmekle bireysel girişimcilik alışkanlıklarının aşılmasına, kırsal alanlarda çeşitli hizmetlerin gelişmesine, nüfusun, özellikle de kadınların istihdamda rolünün artırılmasına ulaşmak mümkündür (eco.gov.az)

Güçlü bir kırsal turizmin gelişimi, bölgelerinde bir dizi turistik tesislerin bulunduğu Azerbaycan gibi bir ülke için kesinlikle yararlıdır. Kırsal alanlarda kaldıkları süre boyunca, turistler yakınlarda bulunan göletlerde yüzme ve yürüyüşün tadını çıkarabilirler. İstenirse, ziyaretçiler yerel halkın ürettiği ev işlerine de katılabilir, kendilerini kırsal hayata tam anlamıyla dalmış hissedebilirler (www.azernews.com).

Azerbaycanın çeşitli bölgelerinde agroturizm potansiyeli aşağıda belirtilmiştir (http://www.azjess.com).

Gence-Kazak coğrafi alanı- Azerbaycanın kuzey batısında yer alan Gence-Kazak bölgesi üzümlerinden dolayı popülerdir. Gence şehrinde bir şarap fabrikası mevcuttur ve toplanan üzümlerden burada şarap üretimi yapılmaktadır. Ayrıca bu şehirde Azerbaycan Devlet Tarım

Üniversitesi faaliyet göstermektedir. Shamkir, Tovuz, Kazak bölgeleri ise dağlarla çevrili güzel panoramik doğaya sahiptir. Bu, turistler için konforlu bir konaklama hizmeti sunmak ve aynı zamanda kahvaltıda taze ürünler kullanarak dikkatleri üzerlerine çekmek için iyi bir fırsat olduğu anlamına gelir. Bölgede bulunan doğa rezerv parkları da nadir görülen ağaç ve hayvan türleri nedeniyle turistler için ilginçliğini korumaktadır.

Azerbaycan'daki tarımın en iyi bölgelerinden biri olan Şeki-Zagatala, Gabala-İsmail ve Nahçıvan arıcılık gelenekleri ve tabii ki saf, lezzetli balları ile popülerdir. Bu bölgelere farklı bal türlerini tatmakla ilgilenen insanların dikkatini çekmek mümkündür

Guba-Khachmaz coğrafi alanı- Azerbaycan'ın cumhuriyetin kuzey doğusunda yer almaktadır. Turizm gelişimi için potansiyeli olan arazilerden biridir. Burada son birkaç yılda küçük otel tipli dinlenme merkezleri, misafir evleri inşa edilmiş ve turistlere hizmete verilmiştir. Bu bölgede turizm üzere en önemli faktör, ince yapraklı ormanlardır. Guba, Gusar, Laza köylerinde Büyük Kafkaslar arasındaki dağlık bölgeler, turizm alanında eşsizliği sağlıyor. Cumhuriyetin en güzel koruyucularından biri - "Altiagac" koruma alanı ise Khizi ilçesinde yer almaktadır. Bu ilçenin arazisinin yaklaşık% 90'ı ormanlardan oluşmaktadır. Bu koruma alanında Büyük Kafkasya'nın güneydoğu yamaçlarında yaşayan nadir hayvan ve bitkiler korunur.

Lankaran-Astara coğrafi alanı- Güney bölgesinde özellikle Lenkeran ve Astara'da kırsal turizmin gelişmesi için neredeyse tüm fırsatlar vardır. Kırsal turizmin gelenekleri, mutfakları ve diğer kültürel mekanları, aynı zamanda tanıtımını da teşvik ediyor. Turistlerin geleneklere olan

ilgilerinin yerel nüfus tarafından daha da artırılması daha yakın ilgi, daha fazla bilgi verilmesi gerekmektedir.

3.3. AZERBAJCAN`DA AGROTURİZM ALANINDA

YAPILAN FAALİYETLER

Azerbaycan`ın büyük bir turizm potansiyeline sahip olmasına rağmen, çok küçük bir parçasının kullanıldığına dikkat edilmelidir. Günümüzde, Azerbaycan Cumhuriyeti ve bir bütün olarak bölgelerin turizm potansiyelinin etkin kullanımı konusu özellikle önemlidir. Bu gerçek, ülkenin rekreasyon ve değerlendirme yaklaşımının modern ekonomik koşullara uygun olarak iyileştirilmesini gerektirmektedir. Son yıllarda, bölgesel politika, Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın faaliyetlerinde önceliklerden biridir. Şubat 2004'te onaylanan Azerbaycan Cumhuriyeti Sosyo-Ekonomik Kalkınma Programı (2004-2008) ve bunun uygulanmasına ilişkin çeşitli sonuçları bunun kanıtıdır (azpress.az).

1995 yılından başarıyla gerçekleştirilen tarımsal reformların, ülke ekonomisinde piyasa ilişkilerinin kurulmasına, toprakların verimli kullanılmasına, tarım ünite alan yapısının geliştirilmesine, girişimciliğin gelişmesine, köyün simasınının değiştirilmesine ciddi bir etkisi vardı. Tarımın sosyal ve tarımsal bileşiminde zamanla büyük değişiklikler olmuştur. İri tarım biçimlerinin yerine çeşitli sayıda çiftlikler oluşturulmuştur. Tarımsal üreticilerin sayısı 1.208.7 bin ile karakterize edilmektedir. Bu üreticilerin yüzde 99,98'i özel, yüzde 0,02'si devlet mülkiyetindedir. Ayrıca, çeşitli tarım ürünlerinin üretimi, işlenmesi ve satışı ile uğraşan 78.648 ev-tipi hane bulunmaktadır. Uzman tarım

üreticilerinin% 66,8'i hanehalkı köylüleri,% 32,8'i - hane halkı ve% 0,2'si köylü çiftlikleridir (azpress.az).

Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı nezdinde faliyyetde bulunan Gençlik Vakfı'nın himayesinde düzenlenen 6-cı qrant yarışmasının C katagori qalibi Haşimova Gülnar, 9 Temmuz 2015 tarihinde Oğuz bölgesindeki bir köyde “Köylerde yeşil turizmin gelişmesine destek” konulu üçüncü eğitimi sunmuştur. Projenin temel amacı kırsal bölgedeki düşük gelirli ailelere ve gençlere istihdamlarını desteklemek ve sosyo-ekonomik göstergelerini arttırmak, köyde altyapı inşa etmek, köylülere yeni meslekler ve uzmanlıklarla destek sağlamaktır (Matbuat.az).

Azerbaycan hükümeti, giderek artan bir biçimde bölgelerin sosyal ve ekonomik refahını iyileştirmek için bir araç olarak kullanılmakta olan bu turizmin gelişmesiyle ilgilenmekte ve uygun organizasyonunu sağlamaktadır. Alanın gelişimindeki tüm eksiklikleri ve boşlukları ortadan kaldırmak için hükümet çeşitli önlemler almaktadır. Mesela, Azerbaycan'da agroturizme ev sahibi gibi katılmak isteyen aile çiftlikleri bunu belgelendirmek zorunda kalacaktır. Yasaya göre, agroturizmde yer almak isteyen bir ailenin en az bir üyesi, turizm alanında belgelendirilmelidir. Sertifikasyon, "Aile çiftlikleri üzerinde" tasarısının gerekliliklerine dayanacak ve bunu yapmak için, işletme kuruluşlarının kontrol kuruluşuna yazılı bir talep göndermeleri gerekmektedir. Bildirimin alınmasının ardından, kontrol kuruluşu, aile çiftçiliğinin agroturizme katılma olasılığını kontrol edecektir. Uzmanlar, agroturizm nakit akışlarının perakendecilik, ulaşım, konukseverlik ve tıbbi bakım gibi hizmetlerde işin tutulmasına yardımcı olabileceğini kabul ediyorlar (www.azernews.az)

Cumhurbaşkanı İlham Aliyevin 6 Aralık 2016 tarihli kararnamesiyle onaylanan Azerbaycan Cumhuriyeti'nde özel turizm endüstrisinin gelişimi ile ilgili stratejik yol haritası oluşturulmuş ve burada agroturizme de yer verilmiştir.

- Ülke çapında erişimin kolaylaştırılması, iletişim tesislerinin iyileştirilmesi, turizm sektörü katılımcıları arasında koordineli faaliyetlerin oluşturulması, turizm ve eğlence bölgelerinin oluşturulması gibi destekleyici mekanizmaların tanıtılması yoluyla uzun vadeli kalkınmanın sağlanması;
- Turizm, sağlık, kış, kültür, ticaret, ekoturizm ve kırsal turizmi göz önünde bulundurarak ve uzun vadede ülkeye daha fazla turist temin ederek, bölge turizmini geliştirerek Azerbaycan'ın turizm sektörüne yönelik teklifleri çeşitlendirmek;
- Turizm sektöründe sunulan hizmetlerin kalitesini ve miktarını iyileştirmek için turizm kalite sisteminin kurulması ile turistlerin memnuniyet düzeyini arttırmak.

Azerbaycan'da Kültür ve Turizm Bakanlığı köy turizminin gelişmesi için önlemler planı hazırlamalıdır. Bu plan esasında, ayrıca köylerde mevcut olan bir takım geleneklerin propagandası (örneğin, çörekbişirme, halı vb.) amacıyla kısa süreli kurslar düzenlenecek, ayrıca uzmanlaşmış tarım ürünlerinin markalaştırılması için önlemler alınacaktır. Gerekirse, bu süreçte yerel ve yabancı uzmanların katılımı da sağlanacaktır. Turistlerin yerleştirilmesi için gerekli köy evleri de tespit edilecek, aynı köy evlerinde tamir-restorasyon çalışmalarının yapılması, kırsal topluluklarda turistlerin kabulü ve hizmetlerin düzenlenmesi ile ilgili öğretilerin geçirilmesi, ayrıca bu köylerin sakinlerine vergi ödemek alışkanlıklarının aşılması amacıyla öğretmek için destek önlemleri

alınacaktır. Proje öncelikle kırsal sahiplere ve turistlere fayda sağlayacaktır. Fakat projenin gerçekleştirilmesi ile daha geniş bir hedef kitlesi, özellikle turistlere doğrudan hizmet veren (örneğin, rehberlik, ulaşım, av vb.) diğer köy sakinleri, turistlerin ihtiyaçlarını karşılamak için gıda ve hediyelik eşya hazırlayan hizmet alanları da fayda elde edecektir. Köy sakinleri arasında girişimcilik alışkanlıklarının artması ile onların aktif yaşam tarzına geçmesi ve faaliyeti sonucunda köylerde altyapının iyileştirilmesi, köy sakinleri için daimi iş yerlerinin oluşturulması, istihdamın artması sağlanacaktır ki, bu da, köylerde maddi refah düzeyinin yükselmesine, iş alışkanlıklarının gelişmesine ve insanların sosyal statüsünü artırmasına olumlu yönde etki edecektir. Aynı zamanda, her bir şehir ve bölge hakkında yerli ve yabancı turistler arasında olumlu geribildirim alınacaktır. Milli parklarda yerel halk turizm faaliyetlerinden yararlanacak ve çevre korumayı sağlayacak yeni turizm ürünleri oluşturulacaktır (Strateji Yol Haritası).

2017 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından “Kırsal Yeşil Turizmin Geliştirilmesine Destek” Kamu Birliğine destek gösterilmiştir. Kırsal turizm gelişimini ve faaliyetlerini desteklemek için e-portal (www.ruraltourism.az) kurulmuştur. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Guba, Gusar, Gabala ve Ismayilli ilçelerinde faaliyet gösteren köylü çiftliklerinde farkındalık artırma faaliyetlerini yürütmek üzere Halk Birliğini desteklemiştir. Özel sektörü kırsal turizme çekmek için çeşitli turizm şirketleriyle görüşmeler yapılmıştır (qaynarinfo.az).

2018 yılı 16 Nisan tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığı "Topluluk bazlı agroturizmin köy yerlerinin gelişme stratejisi olarak teşviki" adlı proje çerçevesinde yuvarlak masa düzenlenmiştir. Ülkede agroturizmin geliştirilmesini öngören projeyi Avrupa Birliği (AB) Azerbaycan

Temsilcisi mali desteği ile "Yerel yönetime Yardım" Sosyal Birliği gerçekleştirmektedir. Projenin amacı Azerbaycanın 8 rayonunda (Quba, Qusar, şabran, Siyezen, Khamaz, Salyan, Celilabad, Lenkeran) agroturizmin gelişimini desteklemekle köy yerlerinin gelişimini sağlamaktır. "Kırsal kalkınma stratejisi olarak topluma dayalı tarım turizminin desteklenmesi" projesi 32 ay içinde uygulanacaktır. Proje kapsamında her bölgede bir gösteri iftliği oluşturulacak ve bu çiftlikler için gerekli tüm malzeme ve teknik kaynaklar bu proje tarafından sağlanacaktır. Turistlerin dikkatini agroturizme çekmek için bu alan zre ayrıca bir portalın yaradılması da düşünülmüştür (mct.gov.az).

2015 yılında "Sosyal ve Ekonomik Kalkınma Ortakları" Kamu Birliği, İsmayilli, Gabala, Oğuz ve Gakh'da Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Altındaki Sivil Toplum Kuruluşlarına devletin maddi desteği ile "Köy Yeşil Turizmi: Bölgelerde Başlatma" projesi yürütmüştür. (<http://arqument.az>)

- Bu bölgedeki ulusal ve uluslararası çıkarların gelişimini desteklemek için, seçilen bölgelerde kırsal yeşil turizm kaynaklarının etkili bir şekilde tanımlanması;
- Köylerde turist hizmetlerinde ve turistik hizmetlerde insanları eğiterek ve yönlendirerek hizmet kültürü ve etiket kurallarının seviyesini yükseltmek ve geliştirmek;
- Yerel yapılar, topluluklar ve turistik siteler arasında etkili yönetişim ve işbirliği mekanizmaları oluşturmak ve bu alanda bölgesel bir ađ kurmak.

Sonuç olarak, yerel topluluk, belediyeler ve kırsal bölge sakinleri, ülkedeki yeşil turizmin gelişiminde doğrudan bir katılımcı haline gelmiş,

turizm ve profesyonel hizmet kültüründe artışa neden olan yerel turist hizmet tesisleri arasında sağlıklı bir rekabet ortamı yaratmıştır.

2018 yılı ABD Büyükelçiliği, Azerbaycan'ın ü eko-turizm sektörünü geliştirmesine yardımcı olmak için East Carolina Üniversitesi'nden ekoloji turizm uzmanı Profesör Paige Viren'i Azerbaycan'a getirmiştir. Uzmanlık alanı, macera seyahatine ve kırsal alanlarda sürdürülebilir toplum temelli turizme odaklanan tüketici davranışı ve turizmdir. Bayan Viren'in 2-8 Nisan tarihleri arasında yaptığı gezisi, Azerbaycan'ın çevre çabalarını ve eko-turizm girişimlerini destekleyecek türdendir. Azerbaycan'ın agroturizm ve ekoturizm alanlarında büyük bir potansiyele sahip olduğu belirtilmiş ve genç eğitimli Azerbaycanlıların yanı sıra bölgedeki yerel sakinleri de Azerbaycan ekonomisine katılmaya teşvik etmenin gerekli olduğu vurgulanmıştır. (<https://en.trend.az/azerbaijan/2881453.html>)

3.4. AZERBAYCAN'IN AGROTURİZM ALANINDA POTANSİYELİNİN VE SORUNLARININ ÖLÇÜLMESİNE YÖNELİK BİÇİMSEL MÜLAKATIN SONUÇLARI

Bu kısımda Azerbaycan'ın agroturizm alanında potansiyelinin ve sorunlarının ölçülmesine yönelik mulakat araştırmasının sonuçlarına yer verilmiştir. Burada önce mulakat yaptığımız şahıs ve kurum bilgileri, daha sonra ise mulakat soruları ve cevaplar sırasıyla belirtilmiştir.

***AZERBAIJAN DEVLET İKTİSAT UNIVERSİTESİ, DOÇ.DR
KADIR BAYRAMLI***

1. Azerbaycanın Agroturizm potansiyelini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Agroturizm, Azerbaycan'da zengin bir potansiyele sahiptir.

2. Ülkemizde tarım sektöründe en çok talep edilen faaliyet türü hangisidir? Bu tür faaliyetler bir bölge markasına nasıl dönüştürülebilir?

En çok talep edilen faaliyet türü, gürültüsüz, temiz hava ve çevre dostu gıdaların bulunduğu yeşil alanlarda dinlenmektir. Agroturizm gelişimi belli bir seviyeye ulaştıktan sonra bu alandaki faaliyet türlerini marka haline dönüştürmek mümkün olacaktır.

3. Agroturizm faaliyetlerine katılanlara başka hangi hizmetler teklif edilmelidir?

Uygun fiyatlarla su, ışık, gazın olduğu kırsal evlerin kiralanması, küçük atlar ve balık tutma aktivitelerine katılımın sağlanması.

4. Azerbaycan'da Agroturizmin sorunları nelerdir ve bu sorunları çözmek için herhangi bir öneriniz var mı?

Köy yerlerinde düşük altyapı,

Turistik evlerin kira fiyatının yüksek olması,

Köylerimizin etrafındaki yeşil alanların sayısının az olması,

Turizm geleneklerinin zayıflığı.

5. Agroturizmin halka ve ülke ekonomisine fayda ve zararları nelerdir?

Yerli halkın aile bütçesine katkıda bulunabilir ve yeni iş yerlerinin açılmasıyla istihdam sağlayabilir. Kırsal alanlarda turizm altyapısının gelişimini destekleyebilir.

6. Azerbaycan'da Agrotourizm'i geliştirmek için hangi adımlar atılmalıdır?

Agroturizmi geliştirmek için köylülere uzun vadeli indirimli krediler verilmelidir. Kırsal alanlarda ulaşım altyapısı iyileştirilmeli, reklam hizmetleri genişletilmelidir. Bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır. Agroturizm alanında araştırma çalışmalarının genişletilmesi gerekir. Kişilerin agroturizmin geliştiği ülkelere seferlerinin düzenlenmesi, agroturizmçiler birliğinin oluşturulması, belediyelerle ortak programların uygulanması çalışmaların etkin yapılmasına yardımcı olabilir.

7. Agroturizmde dünya genelindeki hangi ülkeleri örnek olarak görüyorsunuz? Neden?

Türkiye, Macaristan, Fransa, Japonya ve Çek Cumhuriyeti.

Azerbaycan Devlet Tarım Üniversitesi, Faruk Rahimov

1. Lütfen faaliyetde bulunduğunuz işletme ve faaliyetleriniz hakkında bilgi verin. Azerbaycanın Agroturizm potansiyelini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Azerbaycan Devlet Tarım Üniversitesi Yönetim ve tarım pazarlama bölüm asistanıyım. ADAU olarak ana faaliyetimiz tarım alanı kalifiye kadro sağlamak ve ülke ekonomisinin modern gelişme aşamasında

devletin yaptığı çalışmalara destek olmaktır. Bu çerçevede biz tarım bilimi ve eğitiminin gelişmesine katkı vermekle birlikte üniversite-iş dünyası ilişkilerinin kurulması, aynı zamanda çiftliklerde uygun danışmanlık hizmetinin sağlanması yönünde faaliyet gösteriyoruz. Bu amaçla üniversitede “Tarım Danışmanlık Hizmeti” kurulmuştur. Çeşitli çiftçilerle iletişim sırasında, ayrıca bölgelere düzenlenen bir dizi ziyaretler sırasında gözlemlediğimiz bir mesele var - Ülkemizde tarım turizminin gelişmesi için her türlü imkanların mevcudluğu fakat bu potansiyelden gerekli düzeyde kullanılmadığıdır. Bu konuda Ekonomi Bakanlığına sunduğumuz makaleden bir kaç satırı sizlerle paylaşıyorum:

"Azerbaycan yerleştiği elverişli coğrafi konumu, çok eski ve zengin tarihi, doğal güzellikleri ve misafirperver insanları sayesinde daima turistlerin ilgi odağı olmuştur. 1920 yılından itibaren Azerbaycan SSCB'nin işgali altında olmuş ve kendi bağımsızlığını ikinci kez kazandıktan sonra turizm sektörü de yavaş yavaş gelişmeye başlamıştır. 4 Haziran 1999 tarihinde 17 maddeden oluşan "Turizm konusunda Azerbaycan Cumhuriyeti'nin kanunu" imzalanmış, 2004 ve 2007 yıllarında yasaya 4 kez ilave ve değişiklik yapılmıştır. Azerbaycan Cumhurbaşkanınının 2002 27 Ağustos tarihli 1029 numaralı kararı ile "Azerbaycan Cumhuriyeti'nde 2002-2005 yılları arasında turizmin gelişmesine dair Devlet Programı", ayrıca, 2010 yılı 6 Nisan tarihli 838 numaralı kararı ile "Azerbaycan Cumhuriyeti'nde 2010-2014- Azerbaycan Cumhuriyeti Turizmi Geliştirme Devlet Programı "onaylanmıştır. Turizm sektörünün gelişmesi amacı ile Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı İlham Aliyev tarafından 2011 yılı 15 Şubat tarihli 1320 sayılı "Azerbaycan Cumhuriyeti'nde 2011 yılının" Turizm Yılı "ilan edilmesi hakkında" özel emir imzalanmıştır. Ülkede turizm altyapısının geliştirilmesi ve

uluslararası standartlara uygun turizm hizmetlerinin oluşturulması bu alanda devlet düzenleyen mekanizmaların iyileştirilmesini, mevcut turizm potansiyelinden kullanım imkanlarının genişletilmesini, bölgelerde turizm faaliyetlerinin geliştirilmesini, yeni turizm alalarının oluşturulmasını, ayrıca rakabete dayanıklı fiyat teklifinin sağlanmasını gerektirir. Bu amaçla "Azerbaycan Cumhuriyeti'nde turizmin gelişmesi ile ilgili ek tedbirler hakkında" Azerbaycan Cumhuriyeti Başkanının 2016 yılı 01 Eylül tarihli 2295 numaralı Serencamında ilgili devlet kurumlarına çeşitli görevler verilmiştir.

Tüm bu önlemlerin fonunda ülkemizde turizm dahil agroturizm sektörü halen potansiyeline bakıldığında hayli zayıf gelişmiş ve arzu edilen düzeye ulaşamamıştır.

Son yıllarda, dünyadaki gelişmeler sonucu turizm talebi de değişmiştir. İnsanlar artık sadece bir ülkeden diğerine gitmekle zevk almıyorlar. İyi bir müziği dinlemek kadar o müziğin nasıl ifa edildiğini görmek, sanatçılarla tanışmak, onlarla birlikte vakit geçirmek, kendi sanat anlayışlarını geliştirmek istiyorlar. Bu yüzden geleneksel turizm alanlarına yeni bir alternatif ve bu alanlarla ilgilenen insanları çekmek, bugün turizm sektörünün karşı karşıya olduğu en büyük zorluklardan biridir. Genel olarak, "Azerbaycan Cumhuriyeti'nde turizm endüstrisinin gelişimine dair Stratejik Yol Haritası" nda kültürel turizm, sağlık turizmi, dağ ve kış turizmi, spor turizmi, iş turizm, plaj turizmi, ekolojik turizm, agroturizm ve av turizminin adı çekilmiştir. İnsanlar etrafta dolaşmak, seyahat ettikleri her yerde hayatın her alanına dokunmak, bu alanları tanımak ve deneyimlemek istiyorlar. Başka bir deyişle, insanlar unutulmaz hatıraları hediye olarak toplamaya dikkat ediyorlar.

Turizm sektörü kültür ve ekoloji açısından da önemlidir. Kırsal turizmin avantajları ve fırsatları, kırsal yerleşimlerin gelişmesinde, ekonomik ve sosyal tabanlarının güçlendirilmesinde, nüfusun istihdamının artırılmasında oldukça geniştir. Turizm sektörünün en önemli ekonomik önemlerinden biri, yıl boyunca kırsal alanlarda faaliyet gösteren ek gelir kaynaklarının oluşturulması ve köylerde işlerin açılmasıdır.

2. Agroturizm alanında neler yapıyor ve / veya yapmayı düşünüyorsunuz?

Yukarıda bahsi geçen proje çerçevesinde bu proje üzerinde çalışıyoruz. Geçtiğimiz ay üniversitemizde yayınlanan Tarım Uzmanı gazetesinde “Alternatif Turizm Türleri Olarak Tarımcılık” başlıklı bir makale yazdık ve bu genişletilmiş formu Lankaran Devlet Üniversitesi'nde düzenlenen bir konferansta sunduk. Ülkede tarımsal kalkınmanın gelişmesini engelleyen halkla ilişkiler ve pazarlama sorunları, profesyonel personel sıkıntısı sorunları vardır. Agroturizm potansiyeline sahip bölgelerden gelen adaptasyon ve üniversitelerin bu yönde eğitiminin aydınlatılması, personel sorununu ele alabileceği için köyün bir turist destinasyonuna dönüştürülmesine yol açabilir.

3. Ülkemizde tarım sektöründe en çok talep edilen faaliyet türü hangisidir? Bu tür faaliyetler bir bölge markasına nasıl dönüştürülebilir?

Ülkemizde agroturizmin gelişmesi için her bölgenin kendine özgü bir potansiyeli olduğunu düşünüyorum. Azerbaycan'ın neredeyse tüm bölgeleri agroturizm için büyük bir potansiyele sahiptir. Azerbaycan bir tarım ülkesidir. Agroturizm, hem yabancılardan hem de şehirlerimizden gelen turistlere hizmet veren ve Azerbaycan'ın turizm sektöründe önemli

bir rol oynayabilecekleri yeni bir eğlence türü olarak hizmet verebilir. Ekonomik ekolojik ve iklimsel şartlar, geleneksel misafirperverliğe sahip eşsiz etnografik kültür - hepsi ülkemizde mevcuttur ve agroturizm için kullanılabilir.

4. Agroturizm faaliyetlerine katılanlara başka hangi hizmetler teklif edilmelidir?

Bu tür turizmi seçenler, gerçek köy yaşamında yaşamak istedikleri ve onlara kırsal kesimdeki insanların günlük yaşamlarında olmayan ek hizmetler sağlamaya ihtiyaç duymadıklarından, (özellikle talep edilmedikçe), tarımcılıkla uğraşanlara ekstra lüks hizmetler sunmaya gerek olmadığını düşünüyorum.

5. Azerbaycan'da Agroturizmin sorunları nelerdir ve bu sorunları çözmek için herhangi bir öneriniz var mı?

Bilimsel araştırmalarda karşılaştığımız temel sorun, elbette ülkemizde bu alanın gelişmemesi ve bu alanda faaliyet gösteren firmaların olmamasıdır. Bu nedenle, ağırlıklı olarak yabancı ülkelerin tecrübesi ile araştırma yürütüyoruz. Öğrenmekle karşılaştığımız temel sorun, Yükseköğretimde Lisans Programları Listesinde "Agroturizm" diye bir uzmanlık alanının bulunmamasıdır.

6. Agroturizmin halka ve ülke ekonomisine fayda ve zararları nelerdir?

Temel faydalar, elbette ülkeye döviz girişi, kırsal alanların yeniden canlanması, yeni işlerin açılması ve ülkenin uluslararası alanda tanınmasıdır. En büyük zarar, farklı ülkelere gelen turistlerin kırsal bölgelerde yaşayan gençlerin ahlaki üzerinde olumsuz bir etkisi

olabileceğidir. Bu soruna çözüm eğitim ve yetiştirme yoluyla mümkündür. Gençlerin bilgi teknolojilerinin gelişmesinden çok etkilendiğini göz önünde bulundurarak, bu sorunun üstesinden gelinebileceğini düşünüyorum.

7. Azerbaycan'da Agroturizmi geliştirmek için hangi adımlar atılmalıdır?

- 1) Tarımcılık Araştırma ve Bilgi Merkezi'nin kurulması
- 2) Çevrimiçi servis teklifi - Bir web sitesi ve mobil uygulama oluşturma
- 3) Ülkedeki agrotermik potansiyelin araştırılması
- 4) İl ve ilçelerde düzenlenen ürün festivallerinin etkin organizasyonu
- 6) Coğrafi isimler için markaların oluşturulması (örneğin, Gence-baklavası)
- 7) Mevsim ve iklim değişikliği ile ilgili alternatif seyahat paketlerinin hazırlanması
- 8) Turizmde modern yönetim geleneklerinin tanıtımı (yeni turizm teknolojileri)
- 9) El emeği ile hediyelik eşya üretimi
- 10) Halk geleneklerinin tanıtımı (giyim, müzik)

10. Agroturizmde dünya genelindeki hangi ülkeleri örnek olarak görüyorsunuz? Neden?

Türkiye, Gürcistan, Fransa, Polonya, Portekiz, Yunanistan, Hollanda, Almanya, İspanya, Malezya, Macaristan, Avusturya, Zelanda, Kıbrıs,

Japonya - Bu ülkelerin her biri proje çerçevesinde incelenmiştir ve her ülkenin belirli bir tür tarımsal mücadele geliştirdiği tespit edilmiştir.

ŞAHDAĞ TURİZM KOMPLEKSİ, FİNANSCI, TURAL VALİZADE

1. Azerbaycanın Agroturizm potansiyelini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Azerbaycanın elverişli ekonomik ve coğrafi konumu ve doğal koşulları, bu sektörün gelişmesi için gerekli kaynakların varlığına işaret etmektedir. Benim düşünceme göre, özellikle dağlık bölgelerde - hayvancılık (çiftçilik) ve bahçecilikte agroturizmi geliştirmek için yeterli potansiyel var.

2. Ülkemizde tarım sektöründe en çok talep edilen faaliyet türü hangisidir? Bu tür faaliyetler bir bölge markasına nasıl dönüştürülebilir?

Bölgemizden popüler ve kaliteli ürünler sunarak, bu ürünlere uluslararası festivaller düzenleyerek ve turistleri belirli ürünlere yönlendirerek marka haline getirmek mümkün. Örneğin, Guba'da elma, Goychay'de nar, Naishavan'da meyveler, Sabirabad'da karpuz ve bu ürünleri marka haline reklamlar, sloganlar yardımıyla getirmek gerekir.

3. Agroturizm faaliyetlerine katılanlara başka hangi hizmetler teklif edilmelidir?

Örneğin, özel göller oluşturulabilir ve balıkçılık geliştirilebilir. Çünkü turistler için en eğlenceli aktivitelerden biri balık tutmaktır. Bu durumda, balıkçılık gelişir, ama aynı zamanda bu alana çok sayıda turist çekilir. Sınırlı bir kapsamda avcılığı teşvik etmek de mümkündür.

4. Azerbaycan'da Agroturizmin sorunları nelerdir ve bu sorunları çözmek için herhangi bir öneriniz var mı?

Tüm turizm sektörlerindeki temel sorun, turistlere bu alanda görmek istedikleri tüm teçhizatın sağlanmamasıdır ve ikinci önemli konu ise pazarlama işini bu konuya uygun bir şekilde dahil etmemektir. Azerbaycan'da, bu alanı geliştirmek için henüz bir çalışma yapılmamıştır. Bu amaçla, bu alandaki girişimcileri ve yatırımcıları yetiştirmek, bunu bölgelere yaymak, farklı bölgelerde bu faaliyetin farklı alanlarını yaratmak gerekiyor. Uluslararası arenada düzgün bir şekilde pazarlama ve reklam yapmak gerekir.

5. Agroturizmin halka ve ülke ekonomisine fayda ve zararları nelerdir?

Ekonomiyi harekete geçirir, karlılığı artırır, ekonominin çeşitlendirilmesini hızlandırır ve tarımın gelişimini teşvik eder. Çiftçiler ürünlerini rahat bir şekilde satabilirler.

6. Azerbaycan'da Agrotourizm'i geliştirmek için hangi adımlar atılmalıdır?

Kırsal alanlarda uygun fiyatlı, kaliteli hizmet veren oteller inşa edilmeli, altyapının geliştirilmeleri gerekmektedir.

7. Agroturizmde dünya genelindeki hangi ülkeleri örnek olarak görüyorsunuz? Neden?

Orta Avrupa ülkeleri balıkçılık ve avcılığınadır. İtalya'da çiftliğin,

GIDA İHRACAT SHAMKIR LLC, BAŞ FINANŞCI, MINAYA HASANOVA

1. Azerbaycan`ın Agroturizm potansiyelini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Azerbaycan tarım sektöründe gelişmiş bir ülkedir. Verimli topraklara, iklime, güzel manzaralara, misafirseven halka sahiptir. Bütün bunlar agroturizmin ülkemizde zengin poansiyele sahip olduğunun göstergesidir.

2.Ülkemizde tarım sektöründe en çok talep edilen faaliyet türü hangisidir? Bu tür faaliyetler bir bölge markasına nasıl dönüştürülebilir?

Güçlü reklam faaliyetleriyle Gedebey ve Tovuz yöresinin patatesleri, Şemkirin domatesi, Zakatala ve Balakenin fıncığı, Kubanın alması, Şekinin ipeği (yani barama istehsalı) ilçeler üzere marka haline dönüştürmek mümkündür.

3. Agroturizm faaliyetlerine katılanlara başka hangi hizmetler teklif edilmelidir?

Yörelere has olan eşyaların düzeltilme aşamasını izlemek ve nasıl düzeltildiğini öğrenmek.

4.Azerbaycan'da Agroturizmin sorunları nelerdir ve bu sorunları çözmek için herhangi bir öneriniz var mı?

Köylerde altyapı sorunları mevcuttur. Agroturizm köy halkının hepsinin bildiği bir kavram değildir. Bunun için bu alan üzere köylerimizde çeşitli bilgilendirici faaliyetlerin yapılması gerekir.

5. Agroturizmin halka ve ülke ekonomisine fayda ve zararları nelerdir?

Agroturizmin topluma ve ülke ekonomisine çok fazla yararı vardır. Azerbaycan yeni kurulan bağımsız bir devlettir, petrol dışı bir sektör geliştirmelidir ve onlardan tarım, turizm faaliyetlerine önem vermelidir. Çünkü bu faaliyetler sonucu ülkeye döviz girişleri sağlanmaktadır.

6. Azerbaycan'da Agroturizm'i geliştirmek için hangi adımlar atılmalıdır?

Tarım ürünlerinin daha fazla ve kendine has şekilde üretilmesi ve üretim şeklinin tanıtılarak turistlerin ilgisinin Azerbaycan'daki agroturizme yöneltmesi.

7. Agroturizmde dünya genelindeki hangi ülkeleri örnek olarak görüyorsunuz? Neden?

Bolgaristanı, Polonya ve komşu Türkiye. Bence Bolgaristanın tarım sektörü ve agroturizm sektörü yeteri kadar gelişmiştir.

EXCELSIOR SPA ŞEMKİR, ÖN BÜRO ÇALIŞANI, VUGAR YOLÇUYEV

1. Azerbaycanın Agroturizm potansiyelini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Son zamanlarda, Agroturizm gelişimine vurgu devletin bu alandaki faaliyetlerini ciddi ölçüde artırmıştır. Bölgelerimizde agroturizm potansiyalı oldukça fazladır fakat kullanılmıyor.

2. Ülkemizde tarım sektöründe en çok talep edilen faaliyet türü hangisidir? Bu tür faaliyetler bir bölge markasına nasıl dönüştürülebilir?

Tur organizasyonu. İlk önce tur acentaları agroturizm faaliyetlerini içeren tur paketler düzenlemeli, dünya ülkelerini baz alarak reklam faaliyetlerinde bulunmalı ve agroturizme ilgi duyan turistleri Azerbaycan'a çekmelidir.

3. Agroturizm faaliyetlerine katılanlara başka hangi hizmetler teklif edilmelidir?

- Farklı bölgelerdeki farklı turizm hizmetleri teklif edilebilir.

4. Bu alanda pazarlama faaliyetleriniz neler?

- Bölgedeki tarım alanlarını tanıtmak için turlar düzenlenir. Turistlere bilgili rehberler sağlanır.

5. Faaliyetlerinizde ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?

- Dil bilgilerinin yakın köylerde yeterli düzeyde olmaması turistlerle iletişimi zorlaştırıyor.

6. Azerbaycan'da Agroturizmin sorunları nelerdir ve bu sorunları çözmek için herhangi bir öneriniz var mı?

- Turistlerin turizm talebi sırasında ortaya çıkan sorunlar, iletişim problemleri, yüksek fiyatlı uçuş biletleri.

İletişim problemlerini hall etmek için yabancı dil dersi veren işletmelerin o bölgelerde çoğaltılması ve bütçeye uygun olmasının sağlanması gerekmektedir.

7. Agroturizmin halka ve ülke ekonomisine fayda ve zararları nelerdir?

- Ekonomini geliştirir, bölgelerde çarpan etkisi sağlar.

8. Azerbaycan'da Agrotourizm'i geliştirmek için hangi adımlar atılmalıdır?

- Reklam faaliyetlerine önem verilmelidir. Özellikle internet üzerinden tanıtım faaliyetleri dikkate alınmalıdır. Kısa tanıtım filmleri çekilip, yayınlanmalıdır.

9. Agroturizmde dünya genelindeki hangi ülkeleri örnek olarak görüyorsunuz? Neden?

Özellikle Avrupa ülkeleri

GIDA İHRACAT SHAMKIR LLC, VUGAR HUSEYNOV

1.Lütfen faaliyetde bulunduğunuz işletme ve faaliyetleriniz hakkında bilgi verin. Azerbaycanın Agroturizm potansiyelini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çalıştığım işletme tarım ürünlerinin üretimi ve tedariki ile ilgili işletme olduğu için yabancı şirketler ve girişimciler ülkemizden ürün ihraç etmek amacıyla ürün üretilen istixanalarla, meyve bağlarıyla ve diğer topraklara yakından tanımak için ilçemize geliyorlar. Köylerde ve bu tür üretim arzilerinde koteclər, Pansiyonumuz olmadığından, modern otellerle işbirliği yapmamız gerekiyor. Azerbaycanın bölgelerinde agroturizm potansiyeli yüksektir fakat kullanılmaya yeni yeni başlanılmıştır.

1. Ülkemizde tarım sektöründe en çok talep edilen faaliyet türü hangisidir? Bu tür faaliyetler bir bölge markasına nasıl dönüştürülebilir?

Bölgelerdeki iklim koşullarına ve toprakların performansına bağlı olarak en fazla talep edilen faaliyet türü her bir bölge için ayrı değerlendirilmelidir. Gedebey ilinin bahar hayvancılığı, doğal bal yetiştirilmesi, Şemkir istixanaların üretim faaliyetleri, üzüm ve hurma bahçeleri, şarap fabrikası, güney bölgelerinin subtropik bitkileri , çay plantasyonları, Selyan -Neftçala bölgesinde balıkçılık ve sanayi, Zaqatala-Balaken bölgesinde fındık alanları, fındık ve hurma tedarik noktaları, Guba -Khaçmaz bölgesinde elma, kiraz, şeftali bağlarının etkinliğini göstermek ve her bir bölgenin ürettiği tarım ürününü bu bölge için özel marka haline çevirip şehirde yaşayan veya ülkemize misafir gelen turistleri şehrin gürültüsünden uzak, köy programına ilgisi olan ve şehrin büyük marketlerinin vitrinlerindeki konservləş Yeniden dirilen

ürünlerin üretim süreciyle tanışabilir ve bu sürece katılımlarını sağlayabiliriz.

3. Agroturizm faaliyetlerine katılanlara başka hangi hizmetler teklif edilmelidir?

Günümüzde ülkemizde agroturizm inkişaf etmediği için bölgelerde sakinler böyle bir faaliyetten haberdar deyil.Bu alanın inkişaf etmesi ve kitlesel hal alması için köylünün, çiftçinin veya girişimcinin öncelikle mali ilgisi olmalı ve köyün monoton hayatından sıkılan köy sakinin hayatına ilgi qatmasıdır.Bu mümkün olsa eminim ki her kişi kendi tarım alanları, sığır çiftlikleri yaşanan proseslöləri sergilerler ve turistleri yemekle, yatmaqla sağlayarak hem para kazanmış olur, hem kendi köy hayatını sıradan bir günden farklı geçirmekle köy hayatına renk katmış olur, hem de ülkemiz bölgelerimizde iyi bir izlenim yaratabilir.

4. Bu alanda pazarlama faaliyetleriniz neler?

Pazarlama faaliyeti ilk olarak bu alanın reklamıyla başlamalı, ülkemizin ve komşu ülkelerin uluslararası karayollarında, uluslararası havalimanlarında, yerli ve yabancı turizm şirketlerinde ve sitelerinde ilan edilmelidir.

5. Azerbaycan'da Agroturizmin sorunları nelerdir ve bu sorunları çözmek için herhangi bir öneriniz var mı?

Turist turizminin sorunları, turistlerin çiftçilere ya da düşük fiyatlı konaklama imkanlarına, düşük sayıda pansiyona ve otele ve dolayısıyla pahalı hizmetlere teklif verememesidir.

6. Agroturizmin halka ve ülke ekonomisine fayda ve zararları nelerdir?

Benim düşünceme göre, zararlı tarımsal bir yön yoktur: Yararlı taraflar, petrol dışı sektörü genişleterek, ülkeye turist akışını artırarak ve ülkeye döviz akışını artırarak ekonomimizi geliştirmelidir.

7. Azerbaycan'da Agrotourizm'i geliştirmek için hangi adımlar atılmalıdır?

Bölgede en eski tarzda oteller yaratmak, bölgedeki turistlere otel hizmetleri sunmak, çiftliklerindeki geleneksel otellerin oluşturulmasına yatırım yapmak, bunu girişimcilere çekmek.

8. Agroturizmde dünya genelindeki hangi ülkeleri örnek olarak görüyorsunuz? Neden?

Ruminya, Fransa, İtalya, Polonya.

ÇİFTÇİ, ALEMDAR HASANOV

1. Azerbaycanın Agroturizm potansiyelini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ülkemizde agroturizmin çok büyük potansiyeli var misalçün belirli tür meyve, sebze üzere ixtisaslaşa bilecek Bölgələrimiz var bununçün aqrobiznes plan hazırlanmalı, uzmanlaşma yönünde somut adımlar atılmalıdır. Devlet bu konuda ilginç olmalı ve bu konuda engel olabilecek mevcut oliqapol, bürokratik engeller ortadan kaldırmalıdır, şeffaflık sağlanmalıdır. Ülkemizde Aqroturizm alanında prespektiv olan alanlar var hangi bazıları mevcuttur ama genel alırsak ülkemizde benzersiz meyve ve sebze çeşitlerinin geliştirilmesi ve ülkede erişilemiyor olabilir (ki yok) meyve ve sebze vb sortların yetiştirilmesi için hem iklim açıdan hem genel potansiyel açıdan araştırılmalı ve stratejik adımlar atılabilir.

2. Agroturizm alanında neler yapıyor ve / veya yapmayı düşünüyorsunuz?

Küçük arazim var ve bu arazide tarımla, hayvandarlıkla ve arıcılıkla uğraşıyorum. Gelecek yıllarda bu alanları daha da genişletip büyük çiftliye sahip olduğum zaman turistlere ev kiralayıp onlara tarım, bitkiler, hayvanlar hakkında bilgiler vermeyi, onların dinlenmesini ve agroturizm aktivitelerine katılmasına yardımcı olurum.

3. Ülkemizde tarım sektöründe en çok talep edilen faaliyet türü hangisidir? Bu tür faaliyetler bir bölge markasına nasıl dönüştürülebilir?

Bence en zorlu faaliyet türü şarap yapımıdır ve ben bu işle uğraşanları takdir ediyorum. Yukarıda belirtildiği gibi somut alanlarda bölgeler yetiştirilme potansiyeli açısından (hem iklim, hem de münbitlik) değerlendirilmelidir sonra bu araziler tam sokulmamış modern teknik ve ekipman alınması ve eğitimli kadroların yetiştirilmesi için yabancı ülkelere veya ülkeye bu alanın uzmanlarını davet etmekle yetkin Personel eğitimi aranmalıdır.

4. Agroturizm faaliyetlerine katılanlara başka hangi hizmetler teklif edilmelidir?

Bu alana ilgisi olan iç ve dış yatırımcıların katılımı için uygun ortamın olması teklifi edilmeli ayrıca iç bireylerin ve biznesmenlerin de bu alana dahil olunması için belirli teşvikler sunulabilir.

5. Faaliyetlerinizde ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?

Maddi destek eksikliği

6. Azerbaycan'da Agroturizmin sorunları nelerdir ve bu sorunları çözmek için herhangi bir öneriniz var mı?

Tarımcılık alanında bürokratik sorunlar var.

7. Agroturizmin halka ve ülke ekonomisine fayda ve zararları nelerdir?

Ülke ekonomisi üzerinde çok ciddi bir etkisi olabilir. Mesela yeni iş yerleri açılır. Önemli bir etkide zararı olacağını düşünmüyorum fakat az ölçüde yörelerimizin örf adetlerine etki yapabilir.

8. Azerbaycan'da Agrotourizm'i geliştirmek için hangi adımlar atılmalıdır?

En önemli adım reklam faaliyetleri olacaktır.

9. Agroturizmde dünya genelindeki hangi ülkeleri örnek olarak görüyorsunuz? Neden?

Avrupa Ülkeleri. Örnek: Hollanda, İspanya, Danimarka ve benzeri. Çünkü bu ülkelerde devlet bu alanda çok ciddi adımlar atmaktadır

SONUÇ VE ÖNERİLER

Dünya genelinde turizm sektörünün önemi zamanla daha fazla artmaktadır. Turizmin ekonomik, aynı zamanda sosyal alanlarda etkili olmasıyla beraber yeni alternatif turizm türleri ortaya çıkmıştır. Dünya genelinde, özellikle gelişmiş ülkelerin gönderdikleri turistler doğayla iç içe bir tatil geçirmek, çevreye zarar vermeyen aktivitelerde bulunmak istemektedirler. Alternatif turizm çeşitleri içinde yer alan ve doğaya zarar vermeden turistlerin çeşitli aktivitelerine katılmalarını sağlayan turizm türlerinden biri de agroturizmdir. Agroturizmin çeşitli tanımlarından yola çıkarak, agroturizm kavramının sürdürülebilirlik ilkesine dayanarak turizm faaliyetlerinin doğayla birlikte ve en önemlisi doğaya zarar vermeyecek şekilde gerçekleşmesi olduğu sonucuna varmak mümkündür. Araştırmalar doğrultusunda agroturizmin ülkeler için hiç bir zararı olmadığı, aksine fayda üzerine fayda sağladığı öğrenilmiştir. Özellikle günümüz dünyasında gelişmekte olan ülkeler için büyük şans yaratan agroturizm çeşidi ülkeye döviz girişi sağlamanın yanısıra sürdürülebilirlik ilkesini de beraberinde taşımaktadır.

İkinci bölümde çeşitli ülkelerin agroturizm faaliyetleri incelenmiş ve sonuç olarak agroturizmin yeni turizm türü olduğu için hiç bir ülkede tam anlamıyla gelişmiş bir sektör olmadığı, özellikle devlet ve turizm işletmeleri tarafından yapılan destek faaliyetler sonucu gelişmeye devam eden ve yararları talep arttıkça çoğalan bir sektör olduğu görülmüştür.

Azerbaycanın agroturizmdeki potansiyelini ortaya koymak için yaptığımız araştırmanın sonucu olarak söyleye biliriz ki, Azerbaycan bu konuda büyük potansiyele sahiptir. Azerbaycan`ın agroturizmi için önemli hususlardan birincisi ulaşılabilirliği son dönemlerde yapılan asan

viza ve dünyanın 9-cu en güzel ve konforlu havalimanı teminalının (Haydar Aliyev havalimanı) burada olması, uçuş alanında büyük AB şehirlerine, Rusya ve BDT ülkelerine 20'den fazla ülkeye, ayrıca Türkiye, Körfez ve Orta Doğu bölgelerine birçok noktaya doğrudan bağlantı sağlamağı, bunun kanıtıdır. İkinci en önemli husus rengarenk iklim ve verimli topraklarıyla tarım sektöründe gelişim sağlamış bir ülke olmasıdır. Coğrafi güzellikleri, misafirseven halkı ve bölgeler üzere farklı iklim koşulları turistlerin buraya gelmesi için sebep olacak üçüncü husustur. En önemli dördüncü husus ise Azerbaycan`ın güvenli bir yer olmasıdır.

Bugün, Azerbaycan için en önemli amaçlardan biri, ekonominin petrol bağımlılığını aşmak ve kırsal alanlarda daha büyük ekonomik kalkınmayı sağlamaktır. Azerbaycan ekonomisinde, iş arzındaki en büyük pay, petrol ve inşaat sonrası en büyük üçüncü tarım sektörüdür. Aynı zamanda, kırsal alanlarda yoksulluğun azaltılması üzerinde önemli bir etkiye sahip bir alandır.

Azerbaycan`ın agroturizmde potansiyeli olduğu kadar sorunları da mevcuttur. Bunu yapılmış mülakatlardan yola çıkarak, bu konuda uzman kişilerin verdiği cevaplara dayanarak söylemek mümkündür. Aşağıda bu sorunlar sıralanmaktadır:

1. Azerbaycan`da agroturizm olgusu köy halkında tam olarak oluşmamıştır.
2. Özellikle köy arazileri yeterli altyapıya sahip değildir.
3. Agroturizm amaçlı seyahat etmek isteyen insanların geceleme amaçlı çiftlik evleri oldukça sınırlıdır.
4. Agroturizm alanında ülke tanıtımı yok derecesindedir.

5. Turistlerle köy halkı arasında yabancı dilden kaynaklanan iletişim sorunları mevcuttur.
6. Agroturizm amaçlı turların düzenlenmemesi.
7. Turizm şirketlerinin bu alanda pasif faaliyetlerinin olması.
8. Bu alanda faaliyet gösteren firmaların olmaması
9. "Yükseköğretimde Lisans Programları (Programları) Listesi" Bakanlar Kurulu kararında "Agrotourism" diye bir uzmanlık alanının bulunmaması.
10. Turistik evlerin kira fiyatının yüksek olması,
11. Turizm geleneklerinin zayıflığı.

Öneriler:

1. Tarım turizmi gelişiminde uluslararası deneyimlerden yararlanmak,
2. Yabancı ve yerli tarımcılık ihtiyaçlarını belirlemek,
3. Ülkemizde bu alanın geliştirilmesi için nitelikli personel yetiştirmek, Turizm ve Turizm Üniversitesi ve Tarım Üniversitesi ile işbirliği projeleri başlatmak,
4. Turizm ve tarımcılıkta kırsal tarımcılığın geliştirilmesi, egzersizlerin yapılması,
5. Potansiyel alanlarda tarım alanlarına yabancı sermayeyi dahil etmek ve teşvik etmek,
6. Ülkenin agroturizm faaliyetlerini, alanlarını video görüntülenerek dünyada tanıtım faaliyetlerini yapmak,
7. Kırsal nüfusu tarım alanında çalışmaya teşvik etmek, böylece işsizliğin azaltılmasına, şehre göçün azalmasına ulaşmak,
8. Köylerimizde ulaştırma gelişiminin sağlanması,
9. Turizm şirketlerini agroturizm alanında faaliyetler yapmaya teşvik etmek,

10.Tarımçılık Araştırma ve Bilgi Merkezi'nin kurulması

Yukarıda verilen önerilerin uygulanması sonucu, Azerbaycan`da agroturizm alanı gelişecek ve ülkede yakın tarihlerde dünya üzerinde agroturizm tercihedilebilir bir konuma erişecektir.

KAYNAKÇA

- Adam K, (2004), Entertainment farming and agri-tourism, Business management guide, National Sustainable Agriculture Information Service www.attra.ncat.org
- Ahipaşaoğlu S, Çelttek E, (2006), Sürdürülebilir Kırsal Turizm, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Augustyn, M. (1998), National strategies for rural tourism development and sustainability. *Journal of Sustainable Tourism* Vol. 6(3), 191-209
- Azerbaycan Cumhuriyetinin “Strateji Yol Haritası”, 2016
- Civelek, C., Dalgın, T. & Çeken, H. (2014). Agro-Turizm ve Kırsal Kalkınma İlişkisi: Muğla Yöresindeki Agro-Turizm Alanlarında Bir Araştırma, *Turizm Akademik Dergisi*, Vol. 1 (1), 15-28.
- Civelek Oruç M, Dalgın T, Çeken H, (2015), Tarım Turizmi Uygulamaları ve Pazarlama Modelleri: Türkiye İçin Bir Model Önerisi, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, Vol. 5(2), 40-45
- Demirtaş Topcu, (2007), Agri-tourism: As a new element of country planning. A Thesis Submitted to the Graduate School of Natural and Applied Sciences Of Middle East Technical University By, 187p
- Dercan B, Bubalo Zivkovic and Lukic T, (2010), Demographic changes in the border towns of Srem in the case of Vasice, *Proceedings of the Faculty of Geography*.
- Dettori, D.G., Paba, A., Pulina, M., (2004), European rural tourism; agrotouristic firms in Sardinia and their life cycle, Unpublished manuscript, CRENOS
- Diñçer Füsün, (1997), Avrupa Birliğinde turizm ve uygulanan politikalar, Der yayınları, İstanbul.
- Draft Agri-tourism Strategy (2017)

EC, (2006)

Eshun G, Tettey C, (2014), Agrotourism Development in Ghana: A Study of its Prospects and Challenges at Adjeikrom Cocoa Tour Facility, *Bulletin of Geography, Socio-economic Series No. 25*; 81–99

Figueiredo Elisabete, (2014), Host–guest relationships in rural tourism, *Article in Anatolia 24(3)*, 267-380

George H, Rilla E, (2005), *Agritourism Enterprises on Your Farm or Ranch: Where to Start*, University of California, Division of Agriculture and Natural Resources University of California, 8334.

Gopal R, Varma S, Gopinathan R, (2008), Rural tourism development: constraints and possibilities with a special reference to agritourism. Malegaon Village, Taluka Baramati, District Pune, Maharashtra, Conference On Tourism in India – Challenges Ahead, 15-17 May, Irmak.

GTZ, Agrotourism and agricultural diversity
<http://www.conservationdevelopment.net/Projekte/Nachhaltigkeit/CD1/LaenderDesSuedens/Themenblaetter/PDF/AgrobiodivAgrotourism.pdf> ;
19.07.17)

Hall Derek, Lesley Roberts, Morag Mitchell Ashgate, (2003), *New Directions in Rural Tourism*, Ashgate, England.

Hatch D, (2006), *Agri-tourism: A New Agricultural Business Enterprise*.

Hegarty, C. & Przezborska, L, (2005), ‘Rural and agri-tourism as a tool for reorganising rural areas in old and new member states a comparison study of Ireland and Poland’, <https://doi.org/10.1002/jtr.513>

Hilcley D, (1993), *Agritourism in New York State: Opportunities and Challenges in Farm-Based Recreation and Hospitality*,

- Holland R, Wolfe K, (2001), Considering an Agritainment Enterprise in Tennessee. The University of Tennessee.
- Hurma H, Kubaş A, İnan Ç, (2011), Trakya Bölgesindeki Tarımsal Üreticilerin Ek Gelir Olanakları: Tarım Turizmi.
- Kahraman Nüzhet ve Oğuz Türkay, (2004), Turizm ve Çevre.
- Kosmaczewska J, (2008), The Relationship Between Development of Agritourism in Poland and Local Community Potential.
- Kuntay Orhan, (2004), Sürdürülebilir turizm pazarlaması.
- Kurt S, Haybat, (2016) Küçük Menderes Nehri Delta Ovasının Tarım (Agro) Turizm Potansiyeli, Route Educational and Social Science Journal.
- Küçükaltan D, (2002), Tarım Turizmi ve Türkiye'de Tarım Turizmine yönelik aile pansiyon işletmeciliği: Turizm İşletmeciliği.
- Malkanthi P, Routray J, (2012), Visitor satisfaction in agritourism and its implications for agritourism farmers in Sri Lanka. International Journal of Agricultural Management.
- Mathilde Lombard, (2016), Article: What is rural tourism?
<http://www.phimavoyages.com/en/rural-tourism-northern-peru/>
- MEB (2011)
- OECD (2005)
- Reynolds. (2005), Consumer demand for agricultural and on-farm nature tourism, Research Brief , Vol. 01
- Rilla E. (1999), Bring the City & County Together. California Coast and Ocean, Vol. 15, No. 2. 10p.

- Sharpley Richard and Julia. 1997 Rural Tourism - An Introduction, International Thomson Business Press, London,.
- Sonnino R. (2004), For a 'Piece of Bread' Interpreting sustainable development through agritourism in Southern Tuscany.
- Soykan, F. (2000), Kırsal Turizm ve Avrupa'da Kazanılan Deneyim, Anatolia: J. Tour. Res., 11 (March- June): 21-33.
- Sznajder M, Prezborska L, Scrimgeour F. (2004), Identification of Rural and Agri-Tourism Products and Services, 165-177
- Şapçı B. (2005), Ecotourism and Agrotourism in the Middle North Saros Region in Keşan District of Edirne Province, Institute of Natural Sciences, Trakya University.
- Şerefoğlu C. (2012), Kırsal Turizmin Türk Turizm Politikasındaki Yeri ve Önemi, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Turnock D. (1999), Sustainable rural tourism in the Romanian Carpathians. The geographical journal.
- Williams, P., Paridaen, M., Dossa, K. ve Dumais, M. (2001), Agritourism Market and Product Development Status Report, BC: British Columbia Ministry of Agriculture.

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://www.tourismworldinter-national.com> (Erişim tarihi: 19.07.17)

<http://www.unwto.org> (Erişim tarihi: 01.12.17)

<https://www.cbi.eu> (Erişim tarihi: 01.12.17)

eco.gov.az (Erişim tarihi: 29.04.18)

www.azernews.com (Erişim tarihi: 02.12.17)

www.farmlandinfo.org (Erişim tarihi: 02.12.17)
www.in.gov (Erişim tarihi: 02.12.17)

www.eceat.org (Erişim tarihi: 07.02.18)
<http://www.istat.it/en/> (Erişim tarihi: 15.04.18)
en.trend.az (Erişim tarihi: 15.04.18)
<http://www.greenthailand.co.uk> (Erişim tarihi: 23.04.18)
www.eceat.org (Erişim tarihi: 28.04.2018)
www.ruralourourisminternational.org (Erişim tarihi: 28.04.2018)
<https://www.cbi.eu> (Erişim tarihi: 28.04.18)
<http://www.colorado.gov> (Erişim tarihi: 28.04.2018)
www.agritourismworld.com (Erişim tarihi: 29.04.18)
azertag.az (Erişim tarihi: 29.04.2018)
mct.gov.az (Erişim tarihi: 29.04.18)
matbuat.az (Erişim tarihi: 29.04.18)
<http://www.tatuta.org> (Erişim tarihi: 29.04.18)
<http://azpress.az> (Erişim tarihi: 29.04.18)
<http://www.azjess.com> (Erişim tarihi: 02.05.18)
<http://www.ttracanada.ca> (Erişim tarihi: 17.05.18)

EKLER

Bu anket, "Made in Azerbaijan" Agroturizm konulu lisans diploma işi için Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Türk Dünyası İşletme Fakültesi, Turizm ve Otelcilik bölümü, 4. sınıf öğrencisi Sevinc İrzayeva tarafından hazırlanmıştır. Çalışmanın amacı, Azerbaycan'ın tarım turizmi potansiyelini, bu alandaki zorluklarını ve fırsatlarını ortaya koymaktır.

SORULAR:

1. Lütfen faaliyette olduğunuz kurum ve faaliyetleriniz hakkında bilgi verin. Azerbaycan`da agroturizm potansiyelini nasıl değerlendiriyorsunuz?
2. Agroturizm alanında neler yapıyor ve / veya yapmak istiyorsunuz?
3. Ülkemizde tarım sektöründe en çok talep edilen faaliyet türü hangisidir? Bu tür faaliyetler bir bölge markasına nasıl dönüştürülebilir?
4. Agroturizm ile ilgilenenlere başka hangi hizmetler sunulmalıdır?
5. Bu alanda pazarlama faaliyetleriniz nelerdir?
6. Faaliyetlerinizde ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?
7. Azerbaycan'da Agroturizmin sorunları nelerdir ve bu sorunları çözmek için herhangi bir öneriniz var mı?
8. Agroturizmin ülke ekonomisine ve halka yararları ve zararları nelerdir?
9. Azerbaycan'da agroturizmi geliştirmek için hangi adımlar atılmalıdır?
10. Agroturizmde hangi ülkeleri örnek olarak görüyorsunuz? Ne için?